

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspeditja v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 23.

V Ljubljani, v soboto 29. januarija 1898.

Letnik XXVI.

Večina razbita?

V gornjeavstrijskem deželnem zboru je posl. dr. Ebenhoch predlagal resolucijo, ki se obrača proti češkim jezikovnim naredbam grofa Badenija. Resolucija je bila z živahnim odobravanjem soglasno vsprejeta.

Predstojeci prigodek vzbudil je veliko senzacijo v vseh političnih krogih Avstrije in v resnici je velepomemben, ker ne more ostati brez vpliva na nadaljni razvoj notranje politične konstelacije.

»Narodni listy«, glasilo mladočeške stranke, že piše pod utisom navedenega dogodka, da je z označenim dr. Ebenhochovim nastopom državnozborna večina razbita, da zjedinjeno nemštvo triumfira nad slovanstvom, ki je v državnem zboru v manjšini.

Ne moremo se brezpogojno pridružiti temu pesimističnemu naziranju.

Če kritično presojava dr. Ebenhochovo resolucijo na njeno bistveno vsebino, ne moremo v njej najti ničesar, kar bi nas moglo vznemirjati.

Resolucija ne trdi, da bi bile jezikovne naredbe protipostavne. S tem je popolnoma ovrženo pravno stališče nemških nacijsincev in liberalcev, ki so preje vlagali obtožbe radi dozdevne protipostavnosti jezikovnih naredb, sedaj pa v gornjeavstrijskem deželnem zboru sami glasovali za dr. Ebenhochovo resolucijo.

To dejstvo pomenja zmago pravnega stališča državnozborna večine in ta zmaga je zasluga nemške katoliške ljudske stranke.

Dr. Ebenhochova resolucija nadalje povdarja, da bi bila zakonita uredba jezikovnih razmer boljša, nego uredba potom naredb.

Tudi temu stališču ni nič ugovarjati. V resnici bi bilo prav — in zlasti mi Slovenci to iskreno želimo — da se jezikovne pravice potom zakonoma enkrat za vselej vredijo, seveda v duhu

ravnopravnosti v smislu čl. 19 drž. tem. zakona o pravicah državljanov.

In če dr. Ebenhoch povdarja, da blagor Avstrije in narodov zahteva, da se jezikovni prepri ravna na podlagi sprave mej narodi, tudi temu ne moremo resno ugovarjati in zlasti mi Slovenci smo za tako spravo — na temelju ravnopravnosti — vsak hip pripravljeni. Patrijotično veselje bi nas navdajalo, ko bi zamogli tako pošteno in lojalno spravo kot dar narodov ob vladarski petdesetletnici položiti na stopnjice najvišjega prestola preljubljenega našega cesarja.

Bistvo dr. Ebenhochove resolucije nas toraj prav nič ne straši. Pač pa moramo marsikaj grajati na obliki, oziroma utemeljevanju predloga.

Utemeljevanje je tako, da se Slovani z njim ne moremo strinjati. Dr. Ebenhoch se škandalizuje nad znanimi izgredi češke množice proti Nemcem. Nočemo se sklicevati na to, da izgredi niso toliko veljali Nemcem, nego židom, — kajti take izgrede obsojamo, naj se obračajo proti komur koli hočejo. Toda dr. Ebenhoch je popolnoma prezrl, da so se zadnje mesece vršili ravno tako izgredi od strani Nemcev, kakor od strani Čehov. A nemški izgredi se niso obračali proti židom in tudi ne le proti Čehom, marveč — in sicer najbolj — proti lastni narodnosti, proti Nemcem in sicer proti tistim Nemcem, ki niso ničesar drugega pregrešili, nego da niso hoteli trobiti v rog nemških liberalcev in nacijsincev. Dr. Ebenhoch sam, da celo njegova soproga in njegovi mali otroci, bili so predmet takih izgrediv. Ali so Čehi, ali so sploh Slovani te izgrede uprizorili? Ne, uprizorili so jih Nemci in židje! Mi tega ne pišemo na rovaš nemškega ljudstva — zahtevamo pa tudi nasprotno ravno toliko objektivnosti od strani poštenih Nemcev. — Vsak narod ima svoj — mob, ki porabi vsako priliko za uprizarjenje svoje zabave. Razložek

mej češkimi in nemškimi izgredi je pa ta — to mora tukaj biti odločno konstatirano — da so voditelji mladočeške stranke izgrede češke množice najprecizneje obsojali, mej tem ko voditelji nemško liberalne in nacijske stranke niso imeli niti besedice graje za najsureveje izgrede nemške in židovske množice!

To je velik razložek mej češkimi in nemško-židovskimi izgredi in neumevno nam je, da je ta razložek poslanec dr. Ebenhoch popolnoma prezrl.

Če je poslanec Ebenhoch hotel argumentirati z izgredi, potem bi bil moral z enako ostrino obsojati nemške kakor češke izgrede, moral bi pa tudi opozarjati na ravnokar navedeni razložek.

To je jedino pravo stališče objektivnega avstrijskega domoljuba — in kot tak slovi dr. Ebenhoch — v sedanjih resnih časih.

Toda dr. Ebenhoch spregovoril je še drugo nesrečno besedo: varovanje nemške posesti! Beseda sama še ni toliko nevarna, toda dr. Ebenhoch ni povedal, kaj da razumeva pod tem izrazom, in je s tem vzbudil sum, da jo je rabil v istem zmislu, kakor jo rabijo nemški liberalci in nacijsinci. V tem pomenu besede pa nobeden Slovan, če se zaveda svoje narodnosti, nemške posesti pripoznati ne more.

Razloževati je tu strogo mej faktično in pravno posestjo. Faktična posest Nemcev v Avstriji presega daleč meje pravice in — zdrave pameti! Ali dr. Ebenhoch od nas zahteva, naj priznavamo znane razmere na Koroškem in Štajerskem kot »nemško posest«? Noben objektivni in pameten človek tega ne more od nas zahtevati, in take posesti tudi nikdar priznavali ne bomo! Faktična posest se v pravnem življenju le toliko časa varuje, dokler kedo ne dokaže boljše pravice do posestnega predmeta. V poslednjem slučaju se mora faktični posestnik opravičenemu

LISTEK.

Poezija in proza.

Ako verujemo »Slov. Narodu«, prepričani moramo biti, da je jedna njegovih glavnih nalog, skrbeti, da se ne bi izgubil slovenski narod po meglenih višavah poezije. Prepričani pa moramo potem tudi biti, da toliko poezije, kolikor jo ima naš narod, ne najdemo sicer nikjer. V vsakej stvarici voja liberalni naš kolega poezijo, vsak dopis mu je poezije plod in vsaka domača vest. S tem svojim početjem spravil se je list v ostro nasprotje z našimi leposlovnimi listi, ki so glede poezije med Slovenci nekoliko bolj skeptični.

Toda bodi to kakor koli, mi nečemo poskušati rešitve tega nasprotstva, pač pa zabeležujemo dejstvo. Posebno lepo je in gotovo veseli vsacega zavednega narodnjaka, da išče »Narod« poetičnih momentov tudi v prizadevanji za neljubo mu spravo. Mi smo mu poezije polni prenapeteži, ka-

tere hoče ohladiti s trezno prozo, s katero skuša blatiti pričetnika spravne akcije, dr. Šusteršiča. Dokazali smo, da je naš list v tej zadevi pisal resnico, da je marveč liberalni naš kolega, oziroma njegov dotični pisec spustil vajeti svoji domišljiji. In ta domišljija, nekdanj tako živa, da je preskočila marsikak plot, padla v marsikak jarek ter preobračala neverjetne kozolce, ta domišljija je postala sedaj hroma in slepa, kakor doslužen konj. Z največjo silo in hudim naporom potegnili je na svetlo tistega »moža, kateri je sicer pristaš klerikalne stranke«, kateri pa vendar — piše »Narodu«. To je poezija, in sicer slaba poezija! Slično slabe poetične proizvode spravljajo leposlovnih listi v koše. »Narod« čutil se je poklicanega, spraviti ta izrodek na prvo mesto med dnevnimi vestmi. Morda ima tam svoj vredniški koš?

Prastari ta dovtip o »možu iz nasprotnega tabora, kateri nam piše«, ki so ga v vseh mogočih varijantah že pogrevali politični pa tudi smešili humoristični listi, zdel se je »Narodu« toli

nov, da ga je priobčil brez stida. Ta mumija mej političnimi dovtipi našla je častnega mesta v političnem muzeju našega liberalnega kolege.

Nikakor nismo sebični in zato hočemo »Narodu« povedati še par takih političnih dovtipov, da jih svoječasno porabi proti nam. Potem mu ne bode treba naganjati hrome domišljije, za katero je bolje, da preživi stare dni v miru in brez naporov.

Tako n. pr. »Narod« lahko pričinja osobne napade na neljube mu osebe: »Znani Cumberland, ki bere vse še tako skrite misli, razodel nam je, da...«, ali pa: »Kočijaž, ki je peljal državnega poslanca N. N.-a na kolodvor, pripoveduje nam, da...« itd.

Taki in slični politični dovtipi imajo dokaj dobrih strani, kajti so jako po ceni, poleg tega pa po svoji starosti čestitljivi. Razven tega imajo še to dobro lastnost, da se po njih z lahkoto spoznajo bralci, kajti kdor takim dovtipom veruje, ta je brez dvoma v politiki — idijot.

umakniti. Tej pravici — neopravičeno fakično posest Nemcev spodbijati — se ne moremo Slovenci nikdar odreči!

Pravno, pravično posest Nemcev pa brezpogojno, odkrito in lojalno priznavamo in jo hočemo vsikdar spoštovati. To, kar Nemcem po pravici gre, je za nas »nolli me tangere«, tega se nočemo nikdar in pod nikakim pogojem dotakniti.

Te pravice posesti Nemcev se pa tudi nikdar dotaknili nismo.

Če tedaj dr. Ebenhoch pod »nemško posestjo« razumeva pravno posest, potem smo jednih misli in na tem temelju smo brez dvoma vsi Slovani v Avstriji vsak hip pripravljeni lojalno spraviti in poravnati se z Nemci. Če je dr. Ebenhoch tako »posest« menil — potem obžalujemo, da tega povedal ni, ker je s tem dal povod za napačno razumljenje, kar nas ne more veseliti.

Poznamo dr. Ebenhoch-a kot jednega najsimpatičnejših avstrijskih politikov. Poznamo ga kot moža, ki se s plamtečo navdušenostjo in zmagovito bojuje za vzvišena načela krščanstva v javnem življenju. Ne moremo si toraj misliti, da bi ta mož kaj zagovarjal, kar bi diametralno nasprotovalo krščanski pravičnosti.

Poznamo težavni položaj nemških katoliških politikov v sedajnih razmerah.

Razumevamo toraj, da taktični razlogi silijo tega ali onega k tej ali oni trenutni diverziji.

A tudi taktika ne sme nikdar segati tako daleč, da leriškira zveste zaveznike.

Mi smo se svojim člankom »Slovenska solidarnost« nedavno dokazali, da imamo pogum, to edino pametno politično stališče varovati tudi nasproti Slovanom. Danes obračamo se na adresu nemških zaveznikov, zlasti na adresu dr. Ebenhoch-a, kot voditelja tistega dela nemške katoliške ljudske stranke, ki je v naj burnejših dnevih naj zvesteje varoval solidarnost desnice.

Poslednje dejstvo, ker je dejstvo, nam je pomenljiveje, nego besede, katere je dr. Ebenhoch pod vplivom Bog zna kakošnih razmer spregovoril v deželnem zboru. Besede narekuje trenutek, dejanja pa zdrava sodba.

Zato gledamo vkljub najnovejšemu dr. Ebenhochovemu nastopu z zaupanjem v prihodnost, kajti sedanja državnozbornska večina ni delo trenutja, marveč pravi izraz zgodovinskega razvoja in narodnega značaja Avstrije!

Adresa na cesarja.

Včeraj so poslanci kat. narodne stranke v dež. zboru nujno predlagali, naj se Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju predloži adresa in v to izvoli poseben odsek. Ta nujni predlog je utemeljeval poslanec dr. Žitnik tako:

Dne 2. decembra t. l. bode 50 let, ko je cesar Ferdinand odložil vladarsko žezlo ter je izročil mladeniškem svojemu nečaku, nadvojvodi Frančišku Jožefu. Vladarska petdesetletnica! To je dogodek, katerega je iz preslavne habsburške vladarske hiše doživel edini cesar Friderik III. in ki se torej letos prvič ponavlja v teku dolgih 400 let. Ako se hvaležni otroci veselijo zlate poroke svojih roditeljev, ako uradnik, vojak, duhovnik, učitelj, zasebnik slavi petdesetletnico svojega službovanja in delovanja ter mu ob tej priliki izražajo hvalo in priznanje njegovi znanci, prijatelji, društva in korporacije, potem je gotovo umestno, da tudi zastop dežele kranjske na poseben način izrazi svojo lojalnost, udanost, zvestobo in želje presvetlemu vladarju, ki je v pravem pomenu besede oče domovine, maziljeni nositelj naše slavne vladarske krone, najpopularnejši vladar našega veka, pospeševatelj prave prostosti in napredka, čuvar evropskega miru, vzgled najlepšega značaja, drugi ustanovitelj avstrijske države.

Za to izredno slavnost se že delajo priprave po vsej širni Avstriji. Tekmovale bodo dežele, občine, mesta, vasi, tekmovali narodi, stanovi in društva v iskrenih izrazih ljubezni in hvaležnosti do skupnega dobrotljivega očeta.

Tudi naša ožja domovina hoče po svojih skromnih močeh v dejanju primerno slaviti to izredno slavnost ter postaviti spomenik poznejšim rodovom v znak naše hvaležnosti.

A cesar ne zmôre naša najboljša volja, to naj izrazi na Najvišjem mestu naša beseda v obliki adrese. Ker pa utegne zasedanje dež. zbora trajati le še nekaj tednov in je skoraj gotovo, da se letos več ne snidemo pred 2. decembrom, zato menim, da je utemeljena nujnost predloga, naj se že v današnji seji izvoli poseben odsek, da stavi adresu ter jo v jedni prihodnjih sej predloži vis. zbornici.

Zato prosim, da visoka zbornica vsprejme nujnost.

Posl. baron Schwegel v imenu nemške, posl. dr. Tavčar v imenu narodne stranke izjavita, da glasujeta s tovariši za nujnost, ki je bila soglasno vsprejeta.

Nato posl. dr. Žitnik v stvarnem oziru utemeljuje predlog, rekoč: Ker ste veleč. gospodje soglasno vsprejeli nujnost, menim, da mi ni treba obširno utemeljevati predlog v meritornem oziru.

S spoštovanjem zremo na starčka, ki je v svojem omejenem delokrogu 50 let svojega življenja posvetil javnemu blagru, občni koristi. Koliko večje spoštovanje, občudovanje, ljubezen in hvaležnost pa smo dolžni svojemu presvetlemu vladarju, ki že pol stoletja v burnih in resnih časih z močno roko, državniško spretnostjo in očetovsko skrbjo vlada veliko državo, katero so stavlja raznoteri narodi.

Kaj je za Avstrijo cesar Frančišek Jožef I., to znano je nam, znano širnemu svetu. Še pozni rodovi bodo z največjim spoštovanjem izrekli Njegovo ime ter je z zlatimi, neminljivimi črkami zapisali v svetovni zgodovini. A že danes je sodba soglasna, da je cesar Frančišek Jožef I. najpopularnejši v dolgi vrsti avstrijskih vladarjev, in da med vsemi živječimi vladarji zasluži ter tudi uživa največjo ljubezen svojih podanikov.

On je pravi knez, pravi vladar našega časa, v Njem so utelešene vse najplemenitejše vladarske čednosti, On je genij Avstrije.

V nežni mladosti, ko se mladi ljudje iz visocih rodov še vesele brezskrbnega življenja, je moral prevzeti vladarsko žezlo, v času, ko je potres revolucije stresal vso Evropo in ko je stara avstrijska država bila že takorekoč na robu propada. V srcu države se je vzdigala anarhija, katere so se veselili stari, škodoželjni sovražniki Avstrije in oznanovanci prekucije. Toda ravno v srcu države se je rodil in vzrastel oni Herkul, ki je strl sovražne moči, zmagal peklenske pošasti, obnovil in pomladil Avstrijo, ter vladarski kroni zopet pridobil največji sijaj.

Ko je mladi nadvojvoda kot cesar zasel vladarski prestol, zavedal se je popolnem velikanske odgovornosti in silnega bremena, katero je moral prevzeti, ter je ganljivo zaklical: »Z Bogom, moja mladost!«

Leto za letom je minevalo v trudu in delu, bridka izkušnja je drugi podajala roko; treba je bilo mlademu cesarju orjaške energije in vstrajnosti, neutrudne marljivosti in skrbi, da ni omagal pri Sisifovem delu. Samozavest in požrtovalnost, posebno samozatajevanje, ki vse žrtvuje dolžnosti, in oni moralni pogum, ki ne pozna ošabnosti in si iz bridkih prevar nabira nauk — te čednosti so dičile in podpirale vladarja, ko je popravljal in prezidaval državno poslopje.

Jutranja zarija boljše bodočnosti je prisijala nad Avstrijo, nove nade so se rodile v srcih zvestih avstrijskih rodoljubov, ko je cesar Frančišek Jožef ob nastopu svojega vladanja izdal manifest, v katerem govori Svojim narodom: »Priznavajoč potrebo in veliko vrednost svobodnih, času primernih naprav in preosnov nastopimo z zaupanjem pot, ki nas naj vodi do koristnega prenovljenja in pomlajenja skupne države. Na podlagi prave prostosti, na podlagi enakopravnosti vseh narodov v državi in enakosti vseh državljancev pred zakonom ter sodelovanjem ljudskih zastopnikov pri zakonodajalstvu se bode domovina zopet povzdignila do prejšnje velikosti, s pomlajeno močjo, nerazrušna stavba v viharjih časa, prostorna hiša za vse rodove različnih jezikov, kateredruži stoletja pod žezlom Mojih očetov bratovska veza.

To so modrega, pravičnega vladarja krasne besede, trdna načela, katera veljajo še danes in v prihodnje.

Presvetli cesar izbral si je geslo: »Viribus unitis — združenimi močmi!« V tem geslu je izražen ves državniški program. To je bil očetovski klic na vse narode, da v duhu sprave in bratovske ljubezni z Njim sodelujejo v skupni blagor, v slavo in korist države.

Treba je bilo premagati mnogo ovir, mnogo predsodkov; marsikatero pričeto delo je zaostalo ali se ni posrečilo vsled nespretnosti in nejednosti pomočnikov pri delu. Toda edini, ki ni obupal, ni omagal, bil je vedno presvetli vladar, ki je z novo navdušenostjo za vse dobro in blago, s podvojeno požrtovalnostjo popravljajl škode, katere so državi provzročali razni politični viharji.

Gospoda moja! Življenje našega presvetlega vladarja je odprta bogata, debela knjiga najplemenitejših teženj, najslavnejših činov, srečnih in tudi žalostnih dogodkov. V kroni Njegovih čednostij se blesté najlepši biseri, a Božja previdnost Mu je ovila prevzvišeno čelo tudi s trnjevim vencem.

Cesar Frančišek Jožef je Svojim narodom in posamezniku najlepši vzgled vernosti, zvestobe, pravičnosti, stanovitnosti, značajnosti, a ravno tako neomejene dobrotljivosti, požrtovalne usmiljenosti in neutrudne delavnosti. O Njem smemo reči: noben avstrijski vladar ni tako plodonosno vladal in toliko ljubezni užival, a tudi nobeden toliko trpel. In to je, kar vedno ožje spaja vez ljubezni med Njegovim Veličanstvom in ljudstvom.

Ves velikanski razvoj političnega, gospodarskega in socialnega življenja Avstrije je tesno spojen z življenjem in delovanjem presvetlega cesarja. Omenjam samo ob kratkem, da je milost cesarjeva osvobodila oratarja starih pretrdih spon tlače in desetine. Modrost cesarjeva je pospeševala razvoj obrta in industrije, o čemer pričajo razni zakoni, šole in druge naprave. Dobrotljivost cesarjeva pa tudi delavca ni pozabila, kar dokazujejo zakoni o delavskem zavarovanju zoper nezgode itd., volilna reforma ter načrti o zavarovanju za starost.

V isti meri pa cesar podpira in pospešuje duševni napredek, vedo in umetnost. O tem govoré razni novi šolski zavodi, muzeji, zbirke in druge naprave ter denarne podpore.

In kedar uime, požari in druge nesreče uničijo sad truda človeških rok, je usmiljeni vladar prvi, ki deli bogate darove, da revežem suši solze ter lajša bedo.

Da, opravičene so besede pesnika Anastazija Grüna: »Bogato te je, Avstrija, Gospod oblagodari!«. Velike moče rodila je Avstrija, državnike, učenjake, pesnike, vojskovodje, toda pred vsemi vladarja, s katerim se smemo ponášati pred vsem svetom.

Posebno hvaležnost in ljubezen Nj. Veličanstvu pa je dolžan naš mali slovenski narod. Zgodovina ga je bila že skoraj izbrisala iz spomina, topil se je že v valovju narodnostnih bojev, strli bi ga bili navali in pritiski močnejših sosedov, da ga ni varovala lastna žilavost in samozavest, posebno pa mogočna roka presvetlega cesarja. Pod modrim, pravičnim in blagim vladarstvom Nj. Veličanstva se je naš narod zopet postavil na noge, vstal je, zaveda se svojih pravic do obstanka; slovenska beseda se je začela glasiti ondi, kjer jej gre mesto, povzdignil se je do narodnega življenja ter si začel graditi hram slovenske izobraženosti. (Živahno odobravanje). Trdno se nadejamo, da bode slovenskemu narodu, kakor doslej, tudi v prihodnje sijala milost cesarjeva z visokega prestola, in se mu bode mogoče razvijati po onih načelih, katere je Bog zapisal narodom v srca. Zato smemo klicati s pesnikom:

Ta krasni svet, ta vrli rod
Pač zlate vreden je osode,
Od Tebe, carski naš gospod
Naš rod naj zlate dni dobode!

Skratka: vsepovsod v Avstriji velikanska razlika med razmerami leta 1848 in današnjimi. In vendar tudi nekoliko podobnosti. Zdi se človeku, da zopet dvigajo glave one pošasti, da se zopet gibljejo one moči, ki so s poginom pretile naši državi. Vsplamtel je iznova z vso silo narodnostni prepir. Akoravno je v avstrijski hiši dovolj prostora za vse narode, vendar nejednost, izvirajoča iz zavisti, predsodkov in drugih neplemenitih na-

gibov, ovira v razvoju idejo skupnih kulturnih interesov, ki je problem avstrijske državne umetnosti.

Ni danes prilika, da bi obširneje govoril o pravih vzrokih obstrukcije v državnem zboru, ki je ustavila redno parlamentarno delo ter privedla do začasnega absolutizma. Mnogo jih je, ki vedo govoriti le o jezikovnih naredbah in policiji v državnem zboru. Kar se je vršilo med 5. aprilom in 26. novembrom minulega leta, o tem previdno molče. Nekateri so celo solze pretakali, kakor so poročali časniki, ko so zagledali »pikelhavbe« v zbornici.

Jaz bi le vprašal one gospode, zakaj niso jokali, ko je zbornica tedne in mesece tratila čas z duhamornimi glasovanji po imenih, ko so se dogajali nepopisni škandali, ko je »slavni« Wolf dne 25. novembra klical predsedniku »polnischer Gauner«, ko so predsedniku, ki je v zbornici vzvišen celo nad ministerskim predsednikom, iztrgali zvonec ter ga s silo vrgli z njegovega sedeža. In vse to se je godilo, predno je policija stopila čez prag državne zbornice. Ne govorim dalje o tem, tiskano je v stenografskih zapisnikih, naglašam le toliko, naj bi isti rahločutni gospodje raje objokovali one osebe, ki so škodele povzročili ter le ob škandalih živé. (Dobrokljici na levisi in v središču.)

Sedanje žalostne razmere so v največjo škodo državi in prebivalstvu, in prepričan sem, tudi na žalost presvetlega vladarja, ki je vse storil, da bi ublažil vihar in pospešil resno delo. Mi ljubimo Avstrijo, ljubimo svojega vladarja, ljubimo tudi svoj rod, zato pa iskreno želimo, da se prej ko mogoče zopet prične redno delovanje državnega zbora in da se nagodba z Ogersko sklene ustavnim potom, kakor ustreza opravičenim zahtevam in potrebam naše državne polovice in skupne države.

To pa bode mogoče, ako se doseže poštna, pravična sprava med narodi na podlagi popolne enakopravnosti, na podlagi relativne samostojnosti, avtonomije narodov. Naredite mir med Mojimi narodi, rekel je presvetli cesar svoj čas pokojnemu grofu Taaffeju. To želi gotovo še danes Nj. Veličanstvo, to želé vsi zvesti Avstrijci, kajti Avstrija bi morala postati, ko bi je ne bilo. Poleg sprave pa je pogoj obstanku naše države skupni vladar, skupna armada in trdna vez ljubezni med ljudstvom in vladarjem, katerega Bog ohrani do skrajne meje človeškega življenja. (Živahno odobravanje.)

Predlog je bil soglasno vsprejet, adresni odsek se bode volil v prihodnji seji.

Deželni zbor Kranjski.

V. seja dné 28. jan.

(Konec.)

Poslanec Lenarčič v imenu upravnega odseka poroča o prošnji za preložitve okr. ceste Št. Peter-Trnovo med Globovnikom in Knežakom. Preložitve je popolnoma opravičena in potrebna, stroški se proračunavajo na 18.513 gld. Ker pa okrajni cestni okraj Ilir. Bistrica ni imovit in ima že sedaj visoke cestne priklade, dovoli se 8000 gld. prispevka iz deželnega zaklada. Ta znesek se bode izplačal v treh letih po napredovanju dela. Ob enem je bil vsprejet dotični načrt zakona ter resolucija, naj se deželni odbor obrne tudi na vlado za primerno podporo.

O prošnji občin Ajdovec in Dvor za zgradbo nove okrajne ceste od deželne ceste pri Dvoru skozi Podlipo do Vrbovca poroča poslanec Globočnik; izroči se deželnemu odboru z naročilom, da stori potrebne priprave ter o tem zbornici predloži svoje nasvete.

Isto se sklene o prošnji županstva v Preserji za uvrstitev občinske ceste Preser - Rakitna med okrajne ceste ter o prošnji občin Polom, Stari Log in Ambrus za zgradbo okrajne ceste iz Kleč skozi Polom v Seč. — Poročevalec poslanec Božič.

O prošnji katastralne občine Sanabor za izločitev iz občine Vrhpolje ter združitve z občino Col poroča posl. Božič ter v imenu upravnega odseka predlaga, naj se prošnja odstopi dež. odboru z naročilom, da razmere preišče ter v prihodnjem zasedanju stavi predloge.

V imenu fin. odseka poroča posl. Hribar o vladni predlogi z načrtom dež. zakona, s katerim

se določuje, da je osebni dohodninski davek, ki je bil uveden po državnem zakonu z dné 25. oktobra 1896. l., drž. zak. št. 220, od vseh pristojnostij deželnega zakonodajstva podvrženih doklad, in v kolikor da so dvorni, državni, deželni in javni zakladni uradniki, kakor tudi dušni pastirji oproščeni od doklad k plačarini.

Ker omenjeni državni zakon stopi 1. dan januarja 1898 v veljavo, je prišel v členu XIII. tega zakona določeni čas, v katerem se mora deželni zbor vojvodine Kranjske pečati z vprašanjem, je-li glede Kranjske osebni dohodninski davek potom deželnega zakona oprostiti od vseh pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrženih doklad ali ne.

10 odstotni popustki na realnih davkih, ki se pokažejo v slučaju, da se izpolnijo zahteve člena XIII., se izračunijo na podstavi čistega donosa, določenega leta 1897 od osrednje komisije, oziroma po predpisu hišnega davka za leto 1897: pri zemljiškem davku z 59.753 gld., pri hišnem davku z 38.654 gld.

Od preodkaza, znašajočega 3.000.000 gld., ki se razdeli na vse dežele, spada na Kranjsko 43.044 gld., vsled proračuna o neposrednih davkih za leto 1898 38.612 gld.

Z vso gotovostjo se sme računati, da bode preodkaz, ki se za leto 1898 pokaže za Kranjsko, zadnje omenjeno število dejansko dosegel.

Ozira se na to ne neznatno zalaganje deželnega zaklada iz donosov novih osebnih dohodninskih davkov in ozira se na znamenite popuste, ki pridejo v prid plačevalcem realnih davkov, misli vlada, da ne postopa napačno, ako deželnemu zboru priloženi zakonski načrt, ki jemlje v poštev v členu XIII. zakona z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, stavljeno zahtevo, kar najtopleje v sprejem priporoča.

Dotični načrt zakona je bil brez ugovora vsprejet.

Poslanec dr. Majaron in tovariši so postavili interpelacijo na deželnega predsednika glede napisov katasterskih občin v zemljiških knjigah v obeh deželnih jezikih ter vprašali: ali je vlada pripravljena pojasniti, zakaj se še do danes niso vpisale v zemljiške knjige katasterske občine v obeh deželnih jezikih in ali je pripravljena nemudoma ukreniti, da se resoluciji, od deželnega zbora vsprejeti, popolnoma ugotovi?

Poslanec Luckman in tovariši so v interpelaciji vprašali deželno predsedstvo, ali hoče vlada skrbeti za to, da se uporaba vodnih močij določuje le potom zakonitih določil, ne pa potom tajnih vladnih ukazov. — Prihodnja seja v torek.

Deželni zbor isterski.

(Izv. dopis.)

Kakoršnih poročil je bilo pričakovati od letošnjega zasedanja deželnega zbora za Istro, taka so tudi prišla, namreč poročila o sejah polnih medsebojne politične mržnje.

Že faktum na sebi, da je vlada ugodila pritožbam Hrvatov in fiktivnim potrebam ter premestila deželni zbor iz Poreča v Pulj, je napravil hudo razburjenje na strani onih elementov, kateri so se zamogli vesti absolutneje v svojem sovraštvu do Hrvatov v Poreču, kakor se bode to moglo goditi v Pulju, kjer je vendar administrativna uprava mesta ugodniša za osebno varnost posameznika, kakor v gnezdju Poreškem. Temu dogodku nasproti se pa vedejo italijanski kulturosci tudi v Pulju tako, kakor (sit venia verbo!) popadajoči pes, ako se mu obesi na gobec — torba.

Na prvo sejo je došlo bore malo italijanskih zastopnikov, dasi so bili skoro vsi v Pulju; jezni so bili, ker so propali s svojim predlogom, da bi se Italijani ne udeležili zborovanja v Pulju. Zato pa je bila dokaj dobro zastopana — galerija, tista »galerija«, ki v zbornicah v Trstu in Istri kaj pridno plete venec slave italijanski kulturi.

Ob otvoritvi zbora je čital otvoritveni govor dr. Campitelli, deželni glavar Istre, samo v italijanskem jeziku ter tako popolnoma prezrl jezik večine prebivalstva v Istri. Nasproti temu pa je nagovoril zbornico vladni zastopnik tudi v slovenskem jeziku. Toda hitro, ko je galerija opazila, da govori vladni poverjenik slovenski, začela je ostentativno in izzivalno kašljati.

Dva poslanca dr. Scampicchio in dr. Ghersa (Grča?) sta položila svečano prisego.

K drugi seji dne 22. t. m. so prijaviili štirje zastopniki, da se ne morejo udeleževati sej in sicer: prevzvišeni gg. škofje tržaško-koperski, krški in poreško-puljski. Po prečitaniu osmrtnice za pok. članom zbornice de Franceschi-jem katerega je označil predsednik kakor »uzornega rodoljuba« in »velikega Istrijana« (?!), volilo se je tajnika, šest revizorjev, devet členov za finančni, sedem za politično ekonomični in pet za šolski odbor. A vsi listi so nosili izključno italijanska imena, dočim se je zopet popolnoma prezrlo slovenske, dasi le ti, četudi v manjšini — 9 —, zastopajo večino prebivalstva v Istri. To je vedenje, kakoršnega ne nahajamo v celem omikanem svetu več! Samo ob sebi umevno je, da so člani manjšine oddali bele listke.

Posamezni predlogi.

Občina Labinj je prosila za gradnjo železnice od Cerovlja preko Moščenic do Lovrana.

O tem je stavil predlog dr. Scampicchio, kateri predlog je zbornica podpirala.

Proti prenosu deželnega zbora v Pulj je stavil predlog dr. Bubba. V tem predlogu je stavitelj utemeljeval avtonomno pravico istrske pokrajine za vzdrževanje zbora v Poreču in smatra naredbo prenosa le za provizorično.

Prav značilno je, da o tej priliki predsednik ni pustil čitati imen vseh onih zastopnikov, ki so podpisali predlog Bubbe, da je smatrati prenos zbora iz Poreča v Pulj provizornim, dokler se to ustavno ne določi; v eni prihodnjih sej pride ta predlog na razpravo.

Predlog dr. Trinajstiča in drugov, da zbornica čestita sv. Očetu papežu Leonu XIII. na Njegovi 60letnici, je napravil prav babilonsko zmešnjavo v zbornici. Predno se je dal predlog v prevodu čitati, šel je isti od rok do rok in vmes se je čulo raznih nestrpnih vzklikov mej zastopniki in na galeriji. Člen Venier pak je naravnost hotel, da se preide preko predloga na dnevni red, ker se ima deželni zbor baviti z upravnimi, a ne z duhovskimi stvarmi.

Predlog, ki je pri glasovanju seveda propadel — saj ga je stavil Slovan! — se v glavnem glasi nekako tako-le:

»Dne 1. jan. 1898 je slavil sv. Oče papež Leon XIII. 60letnico svojega maševanja. Ta mož, kojega stavi slavni Emil Castellar med prve veleume našega stoletja, zasluži naše občudovanje in našo ljubezen, kakor najuzorneji glavar cerkve, kateri pripadamo mi vsi in kateri pripada skoro izključljivo vse prebivalstvo Istre.«

Predlog so podpisali, dr. Trinajstič, dr. Stanger, Kožulič, dekan Kompare, Spinčič, dr. M. Trinajstič, dr. Laginja, Mandič.

Člen Spinčič je stavil predlog za odpravo šolske takse. Predlog, ki je bil stavljen v hrvatskem jeziku, je predsednik dal prečitati v italijanskem jeziku, niti omenivši, da je stavljen v hrvatskem.

Ko je Spinčič hotel izjaviti, da je stavil svoj predlog v hrvatskem jeziku in je nagovoril zbornico v hrvaščini, je počela galerija rjoveti in tuliti: »Tu smo v Pulju, tu se govori italijanski!« Predsednik je galerijo pohlevno posvaril, da se naj ne utika v razpravo, a dobil je za odgovor: »Nočemo motiti, ako se bode govorilo italijanski!«

Člen Mandič je stavil predlog za podporo stradalajočim v Istri, katere je zadela velika elementarna nesreča po toči in slabi letini. A ta predlog se niti ni dal prečitati v prevodu isti dan!

Tako se godi Slovanom v Istri!

Dasi je odbita jedna ost italijanski surovosti, namreč ona, da se ne more slovanskih zastopnikov napadati po isterskih italijanaških ciganih, kakor se je to vsako leto dogajalo v Poreču, vendar nadaljuje italijanaštvo svojo nečloveško krivico tudi v zbornici v Pulju, ker izzivajoče prezira udeležbo slovanskih zastopnikov v deželnem zboru. Poklali bi jih in pobesili ti krvniki, ako bi ne bilo avstrijskih zakonov! Potem pa se še drzne tržaški dež. glavar trditi, da ni nobene osebne nevarnosti v primorskih zbornicah za slovanske poslance! Prav gotovo je taka nevarnost in avstrijska vlada bi storila najbolje, da postavi v zbornico in na galerijo v Trstu in v Pulju zandarje z nasajenimi bajoneti!

Seja v puljski zbornici dne 27. t. m. je bila tako burna, da so morali trikrat izprazniti galerijo. Na dnevnem redu je bil predlog Bubbe proti prenosu deželnega zbora v Pulj.

Za take elemente ne zadostuje več navadni administrativni red, kakoršen je mogoč v parlamentih mej olikanimi zastopniki.

In vse to radi borbe za pravico od jedne strani in krivičnega nastopanja od druge. V očigled takim stvarjem se moramo res vprašati, ali res živimo že na koncu prosvitljenega 19. stoletja?

Svetovni dogodki.

(Konec.)

Bode li ta tok uravnaval »evropski koncert«? Kje se bode ustavil radi posameznih kombinacij? To je pereče vprašanje. Zdi se, da je med več velesilami sklenjeno tajno sporazumljenje; to bi bila politika paralelnih postopkov proti pomorskemu kraljestvu britanskega cesarstva. Vsaj grof Goluchowski baje sanja o sporazumljenju vseh. Zagnali so glas, da je baje v Monzi v pričo kralja Humberta obljubil, delati za spravo med Berlinom in Londonom. — »Fremdenblatt«, zanesljiv organ ministra zunanjih zadev, je objavil pikantno noto: »Angleško časopisje nekako ogorčeno zasleduje pohod Nemčije proti Kitajski, kakor je nekdanj neugodno razpravljalo o germanskih pridobitvah v Afriki. Ker so Angleži že od davna navajeni tekmovalja s Francozi in Rusi, jim je tudi Nemčija neprijetna tekmovalka radi svojega velikankega izvoza.«

Priporočivši Angležki zmernost, nadaljuje »Fremdenblatt«: »Na Kitajskem so si interesi vseh velesil paralelni, ker je Kitajcu vsak Evropejec barbar... Sploh pa se Angležka že dva meseca pogaja s Kitajsko, da bi si pridobila kako pristanišče nasproti Hong-Kungu. Na jugu prodira francoski misijon. Dobro je, da javno mnenje evropsko izraža tekmovalno častihlepje, zakaj upati smemo, da se bodo štiri velesile sporazumele, ali vsaj odrekle svojim različnim nakanam v ta namen, da se Kitajska ne razdeli, ampak da se ž njo sodeluje pri uvedbi evropske kulture. Nespametno je govoriti o razkosavanju Kitajske; govoriti bi se moglo le o razdelitvi dela v teh neizmernih pokrajinah, kojih vstop v mednarodne odnose nam podaja mnogo problemov, ki se ne bi mogli rešiti brez vpliva velikih pomorskih sil.«

Namen spoštovanega pogajanja je gotovo hvalevreden, toda delitev kitajskega obrežja je tako naravnost naperjena proti sebičnemu interesu Angležke, Foreign Office tako razjarjena zoper Francozko, Rusijo in Nemčijo, nemški narod tako sovražen John Bullu, njegovi interesi tako nasprotni zavisti in dejanskemu stališču britanskega cesarstva, da se nam dozdeva, da je »evropski koncert« tam doli čisto metafizično bistvo.

Ako Francozka, piše »L' Univers«, podredi, kakor ostale države, strankarsko tekmovalje zunanjemu interesu, ako, z jedno besedo ustanovi močno in stalno gospodstvo, nam ta nova era more obetati sijajnega zadostila. Jedino, kar nas vznemirja, je pokroviteljstvo misijonov. Frankobrodsko »Gazetta« objavila je nedavno tole poročilo iz Rima: »V Vatikanu provzročilo je veliko začudenje, da je imel monsignor Auzer ravno takrat avdijenco pri papežu, ko je odhajal princ Henrik. Dočim Vatikan oficijozno vspodbuja za kitajsko ekspedicijo, nima poguma to storiti oficijelno, da ne bi žalil osjećajev Francoske, ki je imela nekdanj pokroviteljstvo vseh kršč. misijonov na Kitajskem.«

Mi ne bomo razpravljali o obliki te brzjavke, nadaljuje »L' Univers«; od Vatikana se nam ni bati ničesar. Pristavljamo pa, da je msgr. Auzer propagandi predložil spomenico o naraščanju nemških misijonov. Naša dolžnost je določno načrtana: Zavarovati se, da »nova era« ne uniči našega prava, naših tradicij, našega vpliva.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. januarja.

Nišje avstrijski deželni zbor je vsprejel v čerajnsji seji soglasno predlog posl. dr. Scheicherja, ki zahteva, da se takoj prekličejo jezikovne naredbe. Predlagatelj je zatrjeval, da je mogoče rešiti jezikovno vprašanje le potom držav. zakona. Nujnost se je vsprejela soglasno in potem se je pričela razprava, pri kateri je padla marsikatera pikra beseda na Slované. Izmed govornikov je govoril še najpametnejše dunajski župan dr. Lueger, ki je pri tem povdarjal vsaj socijalno-politični mo-

ment ter rekel, da se poprej ne povrnejo normalne razmere v avstrijsko parlamentarno življenje, dokler ni rešeno vsestransko pravično narodnostno vprašanje. Seveda pri tem pa nihče ni pomislil, kaj poreko Slovani, posebno pa Čehi, ako se kar na mah prekličejo jezikovne naredbe, ob enem pa ne uvede morda pravičnejši narodnostni zakon. Čehi in sploh Slovani gotovo niso proti temu, da vlada vstreže tej nemški zahtevi, ker tudi v sedanjih naredbah ni vse najboljše, pravico pa imajo zahtevati in bodo to tudi storili, da se istodobno izdajo druge naredbe ali morda drug zakon, ki bo uravnaval jezikovno vprašanje.

V hrvatskem deželnem zboru so nastopile v poslednjih dneh zopet normalne razmere, v kolikor se namreč morejo imenovati normalne. Poslanci zedinjene opozicije so se zopet povrnil v zbornico ter znova zastavili kot pri vsaki priliki svoje moči za svoje volilce. Seveda je tudi sedaj brezuspešno vse njih delovanje, ker vsak predlog, ki bi količkaj mogel koristiti hrvatskemu narodu, mažaronska večina zavrže že a priori. V jedni zadnjih sej je stavila opozicija nujni predlog, naj se spremeni pravilnik za deželni zbor, da se ne bodo več ponavljale tolike krivice, kakor je to običajno sedaj. Nujnost predloga je večina seveda kratkomalo odklonila, predlog sam pa je romal mej zaprašane akte, od katerih se ne bo nikdar ločil. V včerajnsji seji je imela opozicija nekaj več sreče. Posl. Starčević je namreč v zvezi z dr. Frankom predlagal, naj se odpošlje papežu udanostna adresa. Predlog se je vsprejel soglasno in se odkazal posebnemu odseku. To je najbrže prvi slučaj, da je zmagala opozicija, toda s tem še ni rečeno, da se bode predlog tako rešil, kakor žele domoljubni zastopniki. Odsek bode po svoje sestavil načrt, ne meneč se za želje in zahteve opozicije.

Z Dreyfusovo afero se pečajo poleg drugih umevno tudi razni nemški listi, ki deloma zagovarjajo Dreyfusa in njegove somišljenike, in to so seveda oni, kateri bi sicer izgubili vsakoletne mastne subvencije od židovske strani, drugi so pa zopet na strani Melinejeve vlade in francoske armade, za katere čast se neumorno potegujejo. Mej tema dvema vrstama oznanjalcev javnega mnenja, ki je pa seveda ne malokrat tudi ali le zasebno mnenje, so pa še časniki, ki bi radi ustregli obema strankama. Radi bi videli, da bi se odkrila vsa zamotana afera ter se morda oprostil žid Dreyfus, na drugi strani se pa zopet bojé, da bi prišla v javnost vsa sleparstva, ker bi po njihovem mnenju potem odbila zadnja ura Melinejevi vladi. Pravijo namreč, da se vlada le vsled tega ustavlja vsem zahtevam židovskih kričočev in boji javnosti, ker bi potem morala pripoznati svojo krivdo. Ako tako pišejo ti listi, se jim pač vidi na prvi pogled, da so odvisni bolj od židovskega, kot pa od denarja Franciji prijaznih elementov.

Sultan v skrbah. Z vseh strani se pritiska na sultana v Carjemgradu, naj čim najpreje stori potrebne korake, ki bodo omogočili uravnavo zmedenih krečanskih razmer in pomirili konečno dolgoletno razburjenost. Toda sultan se še ne mara udati. Največjo nenaklonjenost pa kaže v vprašanju gledé kandidature princa Jurija za guvernerja na Kreti. Na poziv ruskega carja je odgovoril sultan, da na to kandidaturo niti misliti ni, ker bi bilo mohamedanstvo razburjeno in bi bila prevelika nevarnost za Kreto samo, oziroma za posest sultanovo. On bi pritrdil le kandidaturi kakega turskega podanika, ki je pravoslavne vere, ako že ne more biti pristen mohamedanec. Temu velevali seveda ne bodo nikdar pritrdile in zato je sultan v skrbah.

Razgled po slovanskem svetu.

Profesor Jagić in hvaljena nem. kultura.

Komaj je minilo leto dni, ko smo bili prisiljeni odgovarjati profesorju Jagiću radi njegove izjave o bosanskem jeziku, in glej, zopet se moramo ž njim strniti radi njegovega odgovora profesorju Momseu. Lani smo učenemu profesorju dokazali, da ni imel prav, ko je nazval jezik, ki se govori po Bosni bosanskim, in da je to storil le v prilog onim političarjem, ki niso bili Slovonom nikdar prijazni, a zdaj nam je treba ovreči neke krive nazore o koristi nemške kulture za Slované, češ da so le-ti poslednji dobili naobrazbo le od nemških svojih sosedov, katerim morajo biti

za to neizmerno zahvalni. Nam se že zadosta studi, če beremo po nemških časopisih, žalibog včas celo po slovenskih, kako važna je nemščina za naobrazbo Slovanov, kakor da ni drugih kulturnih narodov na svetu, kakor sami Nemci, tem huje pa nas je speklo, ko smo brali v omenjeni poslanici profesorja Jagića, kolike važnosti da je nemška kultura za nas Slované in kolikor smo od nje dobrega dobili, pa da moramo zelo zahvalni biti za to našim sosedom.

Ko bi to tudi resnica bila v onem obsegu, kakor to misli učeni profesor, bilo bi pri vsem tem žalostno, da bi mogel iskren Slovan takšno hvalo peti nemškeje kulture, a sebe tako ponižati pred sosedom, ki se je v svojej poslanici grozil z betom v roki najnaprednejšemu slovanskemu plemenu češkemu. Takšna skromnost in ponižnost v takem slučaju ni na svojem mestu, kajti ni resnično, da bi bili Slovani naučili se vsega le od Nemcev, a oni od Slovanov nič. Mi se jako čudimo učenemu profesorju, da more tako pisati, ko mu mora vendar poznato biti, koliko so se Nemci okoristili samo z narodno pesnijo slovansko, da ne govorimo o učenej književnosti in sploh o kulturi slovanski, katero je pošteni Nemec Herder koval ob svojem času v zvezde, in ne brez razloga.

A Herder gotovo ni manje glasovit spisatelj nemški nego je Momsen, ali njega ni navdahn timer teutonicus, kakor današnje učene in neučene Germane, marveč je obsojeval sam vse krivice, katere so storili njegovi nemški predniki posebno polabskim Slovanom.

Sicer pa profesor Jagić čisto krivo sodi od uplivu nemške kulture na Slované, ko razsoja o tem po današnjih pojavih. Današnja splošna kultura ni plod nemške književnosti, upliv, kateri se na Slované toliko precenjuje, marveč je to plod učene literature vseh poprejšnjih vekov in vseh narodov. A poznato nam je, da se je rabil v poprejšnjih časih na znanstvo le latinski jezik. Ko bi se hotel profesor Jagić potruditi, našel bi med velikimi učenjaki poprejšnjih časov veliko Slovanov, ki so se proslavili s svojimi neumrlimi deli. Od njih so sprejemali Nemci učenost, kakor leti od njih; bila je tedaj znanost internacionalna. Zdaj si prisvajajo seveda le Nemci vse te zasluge, kakor da ni bilo drugih narodov razun njih, pa recimo samo na obsegu današnje Avstrije. Koliko slovanskih učenjakov sta nam opisala samo pokojna vrla rodoljuba Davorin Trstenjak in Kukuljević Saksinski, da ne govorim o čeških in poljskih.

To bi moralo biti vendar poznato profesorju Jagiću. A čemur se najbolj čudimo, je to, da je učeni profesor prezrl popolnoma ravno Hrvate, ki so bili vendar tako važen faktor v kulturnem svetu že v poprejšnjih stoletjih. In ti Hrvati niso bili niti najmanje naobraženi pod vplivom toliko hvaljene nemške kulture, marveč so bili oni naprednejši od njih. Kako lepo piše o tem pokojni profesor Šime Ljubić, ki je bil poznat po celem učenem svetu:

»Vkljub vsem zaprekam, ki so jih stavljali na pot Benečani in žalostne politične okolnosti, vendar je hrvatska kraljevina s tolikim blagom napolnila občno književno in znanstveno polje, da jej bržkone nima para v Avstriji, a razmerno morda ne na svetu. Še XV. stoletja, namreč leta 1487, mogel je pisati Jurij Sisgorić o čisto hrvatskem mestu Šibeniku: Fuerunt in nostra memoria concives, qui eruditione claruerunt theologiae, phisicae, poeticae, oratoriae, juris pontificii et juris caesarei, quorum ingenia saepius ipsa etiam fuit admirata Italia, quae magister studiorum dicitur et magistra morum.«

Tedaj sama Italija, katero so smatrali za učiteljico znanosti in kulture, se je čudila velikemu številu slovanskih učenjakov. A Visko Pribvević je vzkliknil v svojem govoru o Slovanih, tiskanim leta 1532 v Benetkah:

»Sed nec Dalmatis, quamvis bellorum semper fuerunt studiosissimi, dulcia defuerunt litteraria oblectamenta, quum famosissimos litterarum cultores hoc solum edat«, potem pa našteva silo dalmatinskih Slovanov, ki so si že do takrat stekli z razno učenostjo slavno ime.

Profesor Ljubić si je dal truda, pa je preiskal mnogo spisov učenih zavodov po Italiji ter tukaj našel toliko Slovanov, ki so delovali v raznih strokah, da se je kar sam čudil. Našel je

ravnatelj (rector magnificus) Hrvatov na padovanskem vseučilišču 24, profesorjev na raznih vseučiliščih, in sicer profesorjev bogoslovja in cerkvenega prava 26, krasnoslovja in modroznanstva 19, državnega prava 16, matematike in naravoslovja 4, zdravilstva 4; potem pa pisateljev iz raznih strok, od katerih je pisal večji del latinski, okoli 150, slikarjev 32, bakrorezcev, drvorezcev in kiparjev 13, graditeljev 7, tiskarjev 5, glasbenikov 7 in potnikov 6. A kje so pa še pisatelji hrvatski? Komur je poznata vsaj deloma književnost hrvatska, a to profesor Jagić pozna najtemeljiteje, ta se mora le čuditi, kako je ona krasno cvetela že v onem času, ko Nemci niti niso zaorali še ledine književnosti. In to so bili izvrstni književniki, katerih dela se še dandanes rado beró, a dramatična dela predstavljajo tudi v gledališču hrvatskem. Hrvatska je imela že pred 250 leti svoje hrvatske dramatike in hrvatsko gledališče v Dubrovniku, ko na to na Nemškem še mislili niso. Je-li profesor Jagić dobro razmislil, predno je napisal oni za Slovane tako sramotilni stavek v svojej poslanici, češ, da moramo biti zahvalni Nemcem za njih kulturo in da brez nje ne moremo biti? Njemu je vsaj dobro poznat razvitek hrvatskega kulturnega delovanja v vseh strokah človeškega znanja, a poznato mu je tudi, da ravno Hrvati niso sprejemali nič od tako hvaljene kulture nemške, in vendar je on obsodil nas vse, češ, nikar se ne povzdiguje. Nemci so bili in so še vaši učitelji.

A ravno to ni res, in prav žal nam je, da se je dal profesor Jagić zapeljati od poznate slovanske popustljivosti in ponižnosti ter napisal izjavo, ki more Slovanom v tem pogledu le škoditi. Če so nam Nemci neopravičeno oponašali že do zdaj odvisnost našo od njihove kulture, kaj bodo počeli še le zdaj, ko je to njihovo neosnovano trditev odobril profesor dunajskega vseučilišča, ki se šteje in smatra za Slovana. V tem pogledu z današnjo politiko na stran, kajti le-ta je bila za nas vedno nepravilna, tukaj se gre za princip, smo li in moremo biti ravnopravni z Nemci. Ti nas smatrajo za narod nižje vrste, češ, da smo v kulturi zaostali in da se moramo od njih učiti. Mi to vedno pobijamo in dokazujemo že toliko let, da smo brez ozira na večjo ali manjšo kulturo po ustavu v državi vsi jednaki. Zdaj se pripravljajo za Slovane važni dogodki, streznili smo se, skoraj zedinili, Avstrija in Ogerska morajo z nami računati, ravnopravnost stoji pred nami, sicer še ne dobljena ali ne zgubljena — in v tem važnem trenutku pride glasovit slovanski učenjak ter izvede pravi »meisterstück« slovanske nesmotrnosti in zanikernosti ter priporoča Slovanom še daljno odvisnost od nepravilnega in vladohlepnega soseda.

Jagićeva izjava o našej odvisnosti od nemške kulture more v političnem pogledu mnogo škoditi, a učeni profesor bi bil pametneje storil, da ni nikdar pisal takih spomenic, ki Slovane nepravilno ponižujejo.

Tedenski koledar.

Nedelja, 30. jan.: 4. po razgl. Gospod., evang. Velik vihar na morju. Mat. 2. Ponedeljek, 31. jan.: Peter Nol. sp. Torek, 1. febr.: Ignacij šk. Sreda, 2. febr.: Svečnica. Četrtek, 3. febr.: Blaž šk. Petek, 4. febr.: Andrej Korz. Sobota, 5. febr.: Agata d. m. — Solnce izide 1. febr. ob 7. uri 28 min., zaide pa ob 5. uri. — Dan zraste v febr. za 1 uro 25 min.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 29. januarja.

(Sprava.) Včerajšnji »Narod« piše zopet nekoliko po svoje o spravi. Potem, ko je odložil nekoliko svojih navadnih surovostij in se zopet robato zaletel v osebo državnega poslanca dr. Šusteršiča, nadaljuje:

»Res je ta voditelj slovenske državnozbornske delegacije govoril, da hoče vse pozabiti, in res je tudi svoji stranki, ki je številnejša, na srce polagal, da mora ona postaviti prve ponudbe. Od tedaj je že precej vode v Savi poteklo, vršilo se je znano mešetarsko predposvetovanje, h kateremu so prišli zastopniki katoliško-narodnega kluba brez vsake informacije, in pri kojem se v imenu tega kluba ni stavila niti najmanjša po-

nudba, a do danes deželnozbornskemu klubu narodne stranke še ni došla nikaka ponudba o spravi. Oni ponujajo spravo, a ponudbe ne stavijo nikake. Načelnik kluba narodne stranke je pri načelniku nasprotnega kluba že večkrat vprašal, kako to, da se vzlic domačim obljubam dr. Šusteršiča ne stavijo nikaki predlogi o spravi — in končno je dobil odlok, da katoliški klub pričakuje, da bode narodni klub najprej stavil svoje ponudbe. Če naj se sprava skuje, ponuditi jo mora — nar. stranka! Mi dobro vemo, iz kakih razlogov klerikalna stranka tako postopa, vemo pa tudi, da je tako postopanje nelojalno in nepošteno! Pred vsem pa se ne vjema z besedami dr. Šusteršiča, da mora klerikalna stranka najprej postaviti svoje ponudbe; ter vzbuja sum, da hoče ta stranka v kalni vodi ribariti. Dr. Ebenhočev se nam je bati, naj so rojeni Nemci ali pa rojeni Slovenci! Zatorej se jih bojimo ter ostajamo skrajno previdni — in naj nas »Slovenec« še tako napada! Toliko v pojasnilo, da klerikalna gospoda ne bode živela v veri, da je s svojim psovanjem v kozji rog ugnala naš list, ali pa osebe, kojih glasilo je ta list«.

Svojim lastnim očem nismo verjeli, ko smo to čitali. Navajeni smo od ožje »Narodove« klike marsičesa, toda da je zmožna takega nad vse perfidnega in lažnjivega postopanja, tega do danes nismo verjeli, ker nismo mogli misliti, da bi kolikor toliko omikani Slovenci bili moralno tako propali!

Toda ad rem! Edina pravna konferenca, ki se je vršila mej zastopniki obeh deželnozbornskih slovenskih strank, bila je dné 5. januarja t. l. Sešli so se na povabilo državnega poslanca dr. Šusteršiča razun sklicatelja še naslednji gosposdije: državna poslanca dr. Ferjančič in dr. Krek, ter deželni poslanci: od kluba kat.-narodne stranke Kalan, dr. Papež in Povše ter od kluba narodne stranke Grasselli, Murnik in dr. Tavčar. Posvet trajal je dve uri in na predlog dr. Tavčarja se je sklenilo, da se o meritorični vsebini razgovora varuje tajnost do sklepa pravih pogajanj. — To tajnost smo do danes iz naše strani zvesto čuvali in gledé podrobnosti posveta ni prišlo v javnost nič, nego ono, kar je v svojem dopisu na »Slov. Narod« obelodanil državni poslanec dr. Ferjančič. Danes pa smo prisiljeni objaviti vse. V to nas sili obrekovanje včerajšnjega »Nar.«, iz kojega razvidimo, da je v nar. stranki popolnoma prevladala ožja »Narodova« klika in da torej narodna stranka sprave — noče, ker jej bolje sodi kompanija z baronom Schwegetnom. Govorili bomo še več o tem, za danes konstatujemo nastopna dejstva: Pri pravem posvetu dné 5. januarja 1898, katerega se je, kakor rečeno, udeležil tudi načelnik kluba narodne stranke in »Narodov« šef-redakter dr. Ivan Tavčar, so zastopniki katoliško-narodne stranke na podlagi sklepa strankinega vodstva predlagali spravo na naslednji podlagi: 1. Oba slovenska kluba v deželnem zboru kranjskem naj se združita v jeden skupni klub pod imenom »Slovenski klub«. 2. »Slovenski klub« naj se osnuje na temelju programa »Slovanske krščanske narodne zveze«, v kateri so združeni vsi slovenski državni poslanci in katerega je izrecno odobril vseslovenski shod. Seveda se ima ta program nekoliko spremeniti z ozirom na deželne razmere in dopolniti s programom vseslovenskega shoda. Zastopniki katoliško-narodne stranke so izjavili, da so pripravljeni v tem oziru z največjo kulanco pogajati se z zastopniki narodne stranke. 3. Ker bi bili v »Slovenskem klubu« člani katoliško-narodne stranke v večini, izrekli so se njeni zastopniki pripravljene, to kompenzovati s tem, da a) volijo načelnikom skupnega kluba člana narodne stranke in b) da se o vseh konkretnih vprašanjih, koja so mej strankama sporna, že v naprej dogovorijo in v teh točkah potem dogovorno postopajo. K točki b so zastopniki katoliško-narodne stranke povdarjali, da je doslej le v 2 doslej še ne definitivno rešenih konkretnih točkah bil načel en spor mej strankama v deželnem zboru, in sicer v vprašanjih gledišča in višje dekliške šole. — Pripravljeni so, če se doseže sprava v obeh teh točkah, odnehati in osigurati slo-

venskemu gledišču in višji dekliški šoli primeren deželni prispevek.

Zastopniki narodne stranke so na to povdarjali, da so to malenkosti, da je razpor načel en in da sta stranki v mnogo važnejših stvareh navskriž, — na kar so zastopniki katoliško-narodne stranke rekli, naj jim zastopniki nasprotna stranke navedejo konkretne točke, katere smatrajo kot sporne — pripravljeni se v vseh teh točkah z nasprotno stranko pogajati se in odnehati v interesu naroda do najskrajnejše meje. — Toda zastopniki narodne stranke niso navedli ne jedne konkretne točke, le dr. Tavčar je vprašal, kaj da bode z deželnim odborom? Na to je dr. Šusteršič odgovoril, da je samo ob sebi umevno, da se varuje tudi v tem oziru status quo, ker sprava ne sme od nobene stranke zahtevati take žrtve, ki bi se zamogla le količkaj zmatrati kot kapitulacija. Narodna stranka bi pa tudi po spravi obdržala svoja dva mandata v deželnem odboru. Le če je dr. Tavčar, ki je, kakor znano, izvoljen z nemškimi glasovi, vezan še nadalje po kakih obljubah — kar mora sam vedeti — bi moral svoj odborniški mandat odložiti, toda katol. narodna stranka odda pri novi volitvi glasove za istega, kojega bodo predlagali narodni (napredni) poslanci, tedaj in eventu brezpogojno tudi dr. Tavčarja, tako, da bi isti potem bil z izključno slovensko večino izvoljen in popolnoma prost dosedanjih vezij.

Drugih konkretnih točk narodno-napredni zastopniki niso navedli, poudarjali so le vedno — z jedino izjemo gospoda cesarskega svetnika Murnika — da so načelna nasprotstva. Temu nasproti se je od katoliško-narodne stranke poudarjalo, da imajo ta načelna nasprotstva le pomen v državnem, ne pa v deželnem zboru. Načelna vprašanja, ki ločijo stranki, se ne bodo rešila v deželnem zboru kranjskem. Zastopniki katoliško-narodne stranke so izrecno poudarjali, da n. pr. vprašanje verske šole ne spada v področje deželnega zbora, in pristavili, da se to nasprotstvo tedaj za deželni zbor lahko reši s tem, da obe stranki o tem molčite. Konečno izjavili so zastopniki narodne stranke, da sprejmejo to, kar so od katoliško-narodne stranke slišali, ad referendum. Poročali bodo svojemu klubu in potem oddali svojo izjavo na propozicije katoliško-narodne stranke. S tem se je posvet zaključil. Dostaviti je še, da se je takoj početkom posvetovanja izvolil na predlog poslanca dr. Šusteršiča cesarski svetnik Murnik soglasno predsednikom pravih konferenc in da se je istemu poverila naloga, sklicevati in voditi nadaljne posvete. Gospod Murnik je to nalogo prevzel in izjavil, da bode prihodnji posvet sklican »drugi teden«, takoj ko bode klub narodne stranke oddal svoje mnenje. — Od tistega časa je preteklo več nego tri tedne časa — seja za sejo v deželnem zboru mine, zasedanje bode v dveh do treh tednih končano, — toda klub narodne stranke, koje načelnik je šef-redakter »Slovenskega Naroda«, ne reče ne »be« in ne »mev«. — — — Sedaj pa naj sodi slovenski svet na podlagi predstoječih suhih dejanj.

(Predavanje v »Katoliškem domu«.) V četrtek, kakor nam je naznanil odbor slov. kršč.-socialne delavske »Zveze«, predaval je državni poslanec dr. Krek o »delavski pogodbi«. Delavska pogodba, dejal je v izbornem govoru, je po sedanjih liberalnih načelih to, kar kupna pogodba. Delodajavec kupi od delavca delavske moči, kakor kupi kdo od klobučarja klobuk. A taka kupna pogodba je krivična. Zakaj delodajavec plača samo delavsko moč, a delavec ne da samo svojih moči, ampak sam sebe, svojo pamet, paznost, skrbnost, zvestobo; ima dolžnosti do Boga, cerkve, družine in do drugih ljudij; delavec se stavi mnogokrat v veliko, v smrtno nevarnost; mnogokrat ne vé, kaj bo v starosti; toda na vse to se delavska pogodba kot kupna pogodba nič ne ozira. Ne da mu časa, da bi izpolnjeval svoje dolžnosti do cerkve in družine; če se ponesreči, ne odškoduje ga; če se postara, ne oskrbi ga. (Res je, dejal je govornik, da je nekaj določb za delavsko varstvo, a te določbe ne slone na načelih o delavski pogodbi, ampak jih je vkljub načelom liberalne države izsilila natura.) Potem pa tudi ni res, da je delavska pogodba svobodna. Delavska pogodba se

sklepa pod pritiskom svetovnega trga. Če delodajavec ne more za dobiček spečati blaga, ker ga je na svetovnem trgu preveč, pritiska na delavce in jim zmanjšuje plačo, ker za zgubo ne mara podjetja. Nasprotno pa prav tako, če je delavec preveč, delavec mora za vsako plačo skleniti pogodbo, ker živeti hoče in mora. Država se pa pred pogodbo nič ne meni za to, kakšna bo, a ko je sklenjena, potrdi jo, naj si bo še tako krivična, in brani jo vsakega kršenja. Pomoč proti tem krivicam, nadaljeval je govornik, more biti le organizacija. Tudi veliki obrt se more organizirati, in sicer internacionalno, in delavstvo mora postati to, kar je uradništvo, del organizma, ki zanj skrbi ves organizem, kakor tudi on dela za ves organizem. V taki organizaciji bi vsak mogel živeti in vršiti svoje dolžnosti in pravice svojemu stanu, svoji važnosti primerno. O tej priliki se je obrnil govornik proti socialni demokraciji in njenemu nauku o enakosti. Ta nauk o popolni enakosti, dejal je, sloni na načelu, da so pravice pred dolžnostmi. Ljudje so odpadli od Boga, zato morajo soditi in meriti vse po goli naturi brez ozira na Boga. Natura kot natura je seveda v vseh jednaka, in odtod tirjajo za vse jednake pravice, za moške in ženske, otroke in stare. Ker pa privatna last ovira splošno enakost, zato taje tudi upravičenost privatne lasti. In ker je cerkev obramba vere v Boga, prvega gospodarja vseh, zato tako rujejo zoper cerkev. Socialna demokracija sloni na temeljni zmoti, da človek ni stvar božja. A če je Bog gospod človekov, ima človek najprej dolžnosti, iz dolžnosti še le potekajo pravice. Ker ima dolžnost častiti Boga, živeti, ohranjati se, zato ima tudi pravice, pravico do dela, do počitka, do družine, do posesti itd. Odtod pa tudi sledi, da bo delavstvo prišlo do svojih resničnih pravic le tedaj, če bo družba zopet krščanska. In tu je govornik jako lepo opominjal vse, naj začnemo sami pri sebi. Zakaj predno je družba začela grešiti, grešili so posamezniki. In posamezniki moramo biti zares krščanski, potem bo še le krščanska družba. Trpečega človeštva ne more rešiti socialna demokracija s svojimi utopijami ali s krvavimi revolucijami, ampak le krščanska pravičnost in ljubezen! — Poslušalcev je bilo mnogo in red vzoren. Sploh je bil lep večer — in če nas ne vara vse, bo res »Katol. dom« središče in ognjišče novega življenja in gibanja za naš narod.

(Nevarno je zbolel) veleč. gospod Ignacij Podobnik, zlatomašnik in župnik v Preserju. Priporočamo ga prijateljem in znancem v molitev.

(Iz Metlike) »Zadnji naš dopis Metličan vsak po svoje sodi. Liberalci pravijo, da ga je navdihnil zlodij«, tako nekako bi zapel pesnik Presiren, ko bi videl danes, kako razburjenje vlada v Metliki, ker se je celo med sirni svet poslala karakteristika naše »narodne« Čitalnice-Leseverein. Vidi se, da smo pač dregnili v sršenovo gujzdo. Sicer drug drugemu očitajo to pregreho, da se je namreč prezrl sklep občnega zbora, vendar ni ga zdravila zato. Tukaj torej ne velja ono lekarnarsko geslo: omni morbo suum remedium. Ne, nekoliko pa vendar hočejo pokazati svoje vseslovensko domoljublje. Na Svečnico zvečer se bo obhajala z veliko svečanostjo tako imenovana »Vodnikova slavnost«. Ko bi vsaj vedeli vsi udje našega »Lesevereina«, kdo je bil oni Vodnik, kateremu je sloveči kipar Gangl izklesal oni »monumentum aere perennius« pred ljubljansko gimnazijo, Vodnik, ki se ga — vsaj pri nas — vsako leto na Svečnico zvečer spominjajo z obligatnim plesom. Glejte, dragi narodnjaki iz Metlike, to je bil oni klerikalec, ki je leta 1797. v svojih »cajtengah« z imenom »Novice« v št. 89. zapisal sledeče preroške besede: Ta teden sem zvedel, kako krainci nemsujejo itd. To bi se reklo mutatis mutandis sto let pozneje: Ta teden sem zvedel, kako narodnjaki slovenski, ki me celo proslavljajo in častijo pri polnih kozarcih, »nemsujejo«, ker jim je narodnost le na jeziku, a v dejanji so pa popolnoma nemškutarski. Ni li istina? Ali ni največja ironija, da nemškutarska-narodna čitalnica praznuje »Vodnikovo slavnost«? To sodbo prepusča trezno mislečim ljudem.

brezdomovinski klerikalec.

(Zahvala.) Krščanskosocijalno železničarsko društvo se iskreno zahvaljuje vsem blagim dobrotnikom, ki so se o priliki prve društvene veselice blagohotno odzvali naši prošnji ter nam

naklonili nepričakovano mnogo darov. Prepričani naj bodo, da so pospešili zmago dobre stvari in da so simpatije toliko odličnih dobrotnikov, ki so se pokazale ob prvem našem nastopu, znatno olajšale delovanje odborovo. Naj ostanejo vsi še nadalje na naši strani! — Odbor krščanskosocijalnega železničarskega društva v Ljubljani.

(Boj za zagorsko okolicu.) Izlake dne 27. jan.: »Prišel, videl, zmagal — s temi bojnimi besedami se lahko ponaša kršč. soc. stranka z ozirom na zadnji shod v Izlakah. Pri zadnjih volitvah pred letom daj so zmagali v arziški občini v IV. in V. skupini mokrač, ker je na naši strani manjkalo organizacije in zavednosti. Sploh se mora reči, da se je za narod, ki biva v tem kotu naše dežele, (od Mengša do štajerske meje) premalo storilo. Saj se sploh ne spomnim, da bi bil v teh krajih kdaj kak shod. Zato se ni čuditi, da je Čobalov upliv segal daleč po hribih. Želja po poduku na shodih je splošna. Najbolj zanimiv je bil zadnji shod pod sv. Jurijem zato, ker je naenkrat prišlo do njega. In prav zaradi tega ima velik upliv. Shod po § 2. teden poprej je kmete pripravil na to. Dasi je bil čas neugoden, so gg. dr. Krek, Žitnik, Gostinčar z veliko požrtvovalnostjo en dan pred shodom obljubili svojo pomoč. To povdarjam zato, ker naši mokrač očitajo, da se zaradi njih nismo upali »klicati ljudskega shoda«, češ, vzeli bi nam predsedništvo. Ker je Čobal tako grozno učen — saj celo o kmečkem vprašanju več vé, kot dr. Žitnik — bo tudi to vedel, da se mora ljudski shod tri dni prej naznaniti, mi smo pa šele dober dan poprej sklenili, da napravimo shod. V nedeljo po 10. maši so stikali zagorski mokrač pred cerkvijo glave in se pogovarjali, kako nam bodo shod razgnali in nas pohrustali. Nekateri so bili celo tako pogumni, da so govorili, kako bodo zvečer zagorske kršč. socialiste, v prvi vrsti tiste v črnih suknjah napadli. To jim dokazujejo tiste priče, ki so to na lastna ušesa slišale. Seveda, ko bi bili res taki junaki v vseh ozirih, kot so v svojem jeziku, potem bi se morali res kar poskriti pred njimi. Da se jih prav nič ne bojé, če jih je tudi malo, pokazali so s tem, da so ostali tudi po shodu med nami, kjer smo se prav bratovski pogovarjali in obhajali zmagoslavje nad mokrač, ki so vsi parjeni prvi odšli. Tudi smo slišali, da so kožo popolnoma zdravo domu prinesli. Ker niso kljub svojemu izživajočemu obnašanju zaradi marnega in res potrpežljivega obnašanja naših vrlih mož nič dosegli, popravljajo svoj polom s svojim edinim orožjem, z — lažjo. »Delavec« št. 3. prinesel je prav voden dopis, v katerem Čobal sam sebi hvalo poje. »Kršč. socialistom se še vedno sline cedé po zagorski okolici, kjer jim pa nikakor nočejo rožice rasti.« Tako »Delavec«. Dosedaj jih še niso sadili tu. To so prve in lepo cvetó, dasi so po zimi vsajene. To bo tudi Čobal uvidel prav kmalu. »Kmetje so prišli po prvi maši v Zagorje, povedat, da bodo ljubljanski katoličani zborovali.« — Tisti »kmetje« je bil gostilničar Rozina, katerega predobro vsi poznamo. »Čobal mu je odgovarjal od točke do točke in dokazal neresničnost njegovih izvajanj.« Kdo bi se ne smejal? Kdo bi se ne krotal, ako bere: »Odobranje (Čobalu) bilo je tako glasno, da je moral govornik večkrat po nekoliko minut čakati, da se je ploskanje in klicanje poglelo.« (Seveda klicanje: Ven z njim!) Čobal konča. In »burne pritrdjevanje zborovalcev je dokazalo, da je govornik s svojimi besedami kmetom res vstregel. Večina (?) ni hotela nič klerikalnih govornikov poslušati, temveč je odšla z živjoklici. Da, kmetom je vstregel le v toliko, da je nehal govoriti. Bil pa je tudi zadnji čas, če ne, bi bil Čobal romal po — zraku. Po odhodu se je pokazalo, kako je bila »večina« zagorskih socijev majhna, kljub temu, da je mnogo kmetov med Čobalovim govorom odšlo, ker niso več mogli »prazne slame« Čobalove prenašati. »Med govorom sodruga Čobala so se navzoči duhovniki pomešali med ljudstvo in ščuvali proti govorniku; a to vse ni nič pomagalo.« Nesramna laž! Navzočim duhovnikom se ima Čobal zahvaliti, da je odnesel zdravo kožo. Sedaj trosijo mokrač laži, da duhovniki nagovarjajo kmete, naj podraže delavcem mleko, žito in druge za živež potrebne reči. Laž, gola laž. Prosimo dokazov! Za gotovo se govori, da Čobal skliče na nedeljo 30. t. m. ljudski shod pod mlilim nebom pod sv. Jurijem. Ne bojimo se ga, toda ne vemo, kako se bo izšel. Razburjenost med našimi možmi zoper predrzne zagorske mokrače

je še od zadnjega shoda velika. Za red in posledice je odgovorno okrajno glavarstvo, katero v Zagorje na shode navadno nobenega vladnega zastopnika ne pošilja, da se ložje hujška in zabavlja zoper vsako oblast. Kak sad rodi to anarhistično hujškanje, kaže najbolj žalostni dogodek pretečenega tedna, ko je mladi fantalin Šnek, seveda iz šole Čobalove, rudniškemu vodji Vrisniku pošteno klofuto v uradu priložil. »Da bile se več tacihi imeli«, pohvalili so ga njegovi sodrugi.

(Iz seške doline.) Javno zahvalo izreka načelnstvo gospodarske zadruge v selški dolini vsem onim prespoštovanim p. n. gospodom, ki so k njeni ustanovitvi pripomogli z dobrim svetom in dejanjskim sodelovanjem. Udeležniki, t. j. člani zadruge se nadejajo od nje najugodnejših uspehov in bodo obvezani svojim p. n. gospodom dobrotnikom vedno k najtoplejši zahvali. Božja pomoč! — Za odbor! Jakob Šolar na Rudnem.

(Načelnikom cestnega odbora) za okraj Rače pri Zidanem Mostu je izvoljen Fr. Juvančič, njegovim namestnikom Anton Planinec v Boštanju.

(Zdravje v Ljubljani.) Od 16. do 22. jan. t. l. bilo je 20 novorojenih, 22 jih je umrlo, med njimi 1 za vratico, 3 za jetiko, 2 vsled mrtvouda, 16 za različnimi boleznimi; med njimi so 3 tuji, in 3 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 1 za oslovskim kašljem, 1 za vratico.

(Duhovniške premembe v lavant. škofiji.) V Gradcu je umrl č. g. B. Cilenšek, bivši župnik v Majšbergu. — Župnijo v Jarenini je dobil č. g. Jos. Čížek in župnijo v Doliču čast. gospod M. Ulčnik.

(Nemška trdnjava) v Savinjski dolini je pala. Kakor se nam je že brzojavno sporočilo, so pri občinskih volitvah v občini Št. Peter dne 22. t. m. Slovenci v tretjem razredu zmagali s 86 proti 6 nemškutarskim glasovom, v drugem in prvem razredu soglasno. S tem je dosedanemu nemškemu županu in deželnemu poslancu Lenku za vselej odklenkalo. Nemškutarji so sicer strastno agitirali ter napajali pristaše, toda slovenski volilci so storili svojo dolžnost, za kar jim vsa čast.

(Štajerski deželni zbor) je imel včeraj 12. sejo, v kateri je poslanec dr. Rosina v imenu posebnega odseka poročal o premembi § 10. zakonika z dné 18. septembra 1870, ki se tiče cestnega policijskega urada. Vsprejet je bil predlog, da morajo po noči na okrajnih cestah vsi vozovi imeti svetilke z belo lučjo; izvzeti so vozovi za poljedelstvo in gozdarstvo. — Poslanci Lenko, Sahrner, Fürst, Walz in tovariši interpelujejo ces. namestnika zaradi baje sovražnega postopanja kraj. šol. nadzornika v Vojniku proti Nemcem. — Liberalni nemški poslanci Prosch, Thunhart in tovariši predlagajo premembo dež. šol. zakona, da bi se skrajšala šolska dolžnost.

(Štajerski deželni odbor) je imenoval gospoda Jos. Stegu dež. okr. živinozdravnikom za Žalec.

(Častnim občanom) je izvolil zastop občine Stari Trg pri Slov. Gradcu veleč. gospoda dekana A. Šlanderja.

(Goriški deželni zbor) se več ne snide, kakor poročajo laški časopisi, ki vso krivdo podtikajo Slovencem.

(V Trstu) se je dne 25. t. m. radi nemoralnosti vstrelil vojak c. in kr. mornarice Adolf Böhm. G. vojaški kurat mu je odrekel cerkveni pokop in vojaška oblast mu ni dovolila niti godbe niti vojaškega spremstva.

(Za prenos okrožnega sodišča iz Rovinja v Pulj.) Ker je vlada rekla A, hoče reči tudi B; namreč, ko je prenesla deželni zbor iz Poreča v Pulj, misli prav resno na to, da premesti tudi okrožno sodišče iz Rovinja v Pulj. Pri tem vodijo vlado dvojni temeljiti vzroki: prvič slabe sanitarne in socialne razmere, drugič pa politični odnošaji. O teh vzrokih se je pisalo že mnogo in cenjeni čitatelji se jih gotovo takoj spomnijo, ako jim pokličemo v spomin razne dogodke zadnjih dob, zlasti, ko je dični hrvatski sodni zastopnik dr. Laginja moral biti v Rovinju brez hrane in strehe, katero mu je odrekala surova politična sodruga rovinjska. Ako se dela s slovanskimi zastopniki naroda, kakor se je delalo v časih prvega krščanstva z mučeniki svete vere, da se jih napada s kamenjem in proganja z noži in ostud-

nostmi, ako nad vse to »mesto« Rovinj nima niti najpotrebnejših socialnih ugodnosti, potem se ni čuditi, ako je vlada končno prisiljena odvzeti takemu kraju zavod, s katerega dostojanstvom se ne strinja značaj njegovih političnih in socialnih razmer. Tamošnji Italijani pa se že zopet srdé nad avstrijsko vlado radi tega koraka, češ, da jim dela krivico, »manjšini v deželnem zboru« pa daje koncesijo za koncesijo. Da, kakor si bodele postlali, tako bodele ležali, vi od svitla »avite culture«!

(Za pošiljatelje blaga v Indijo, Kina in Japonsko.) Ces. kr. pomorsko oblastvo v Trstu je trgovski in obrtniški zbornici potom okrožnice naslednje sporočilo: Da bi se v okoliščini različnemu prekladanju blaga na indijsko-kitajski in japonski progi in da bi se dosegla primerna razdelitev zavojev na krovu ladij, vpeljalo se je praktično sredstvo, vsled katerega bode osobju, ki se peča z izlaganjem blaga iz vagonov in nalaganjem tega na ladije, mogoče na razne kraje določeno blago odbrati in na ladije nalagati, da se potem na določenem kraju lahko izloži in se prejemalci zaradi zakasnelosti ne bodo pritoževali. V ta namen naj se zavoji opremijo razun z znamko, številko in krajem, kamor je blago namenjeno, tudi z barvastim znamenjem, ki je z ozirom na kraj, kamor se blago pošlje, z različno barvo narajeno. Da bo to ravnanje kolikor mogoče priprosto, velja ista barva za pristanišče, kjer se ladija ustavi, kakor tudi za vse kraje, od koder se blago v tem pristanišču na ladije nalaga ali izlaga: Barve so tako-le določene: rumena v Kurrachee, rdeča v Bombay, zelena v Kolombo, Madras in Kalkuto, črna v Pavang in Singapore, bela v Konkong, plava v Shangai, Kobe in Jokohama. S tem se torej pošiljatelji prosijo, da takoj ukrepejo vse potrebno, da se njih pošiljatve zaznamujejo na gori omenjeni način, ker se je ta naredba izdala le v njih korist in da se omogoči redno oddajanje njih blaga. Ob enem se še opominja, da se pošiljatve v pristanišča do Bombaya odpošiljajo s parnikom, ki odpluje 3., in pošiljatve v Masavo, Kurrachee in čez Bombay s parnikom, ki odpluje 20. vsakega meseca.

(Dvojno lice) »Kaj je novega?« — »Najnovejše je, da sem se oženil.« — »A, to je pa zelo veselo.« — »Ne posebno, ker sem dobil tudi taščo.« — »To je seveda slabo«, meni drugi. — »No, tako slabo ni, vsaj je posestnica štirinadstropne hiše.« — »Čestitam! Po tem takem je pa zopet dobro.« — »Tako dobro pa tudi ni, kajti hiša je pred par dnevi pogorela.« — »Moje iskreno sožalje!« — »Ni treba preveč, kajti tašča je s hišo vred zgorela.«

(Sejmi po Slovenskem od 31. jan. do 5. febr.) Na Kranjskem: 30. jan. na Rakeku; 31. v Vinici; 1. febr. v Šturiju; 3. v Žužemberku, na Krškem, v Lukovcu, Loškem potoku, Črnomlju in Št. Jerneju, 5. v Borovnici. — Na sloven. Štajerskem: 31. v Dobovi in Vojniku; 1. v Celju; 3. v Ptuj, pri sv. Mariji v Jarenini, v St. Jakobu pri Kolbiji; 5. pri sv. Petru pod Hundsbergom. — Na Koroškem: 3. v Frežah. — Na Primorskem: 3. v Šmarju, Glemoni, Dutovljah, Gorici; 4. v Glemoni.

Društva.

(Slovenska krščanskosocialna delavska zveza v Ljubljani.) Danes ob pol 8. uri zvečer se otvori društvena govorniška in dramatična šola. Gojenci in gojenke se še vspremajajo. Vodstvo gojenk je prevzela gospa Valenta Brusova, ki je bila, kakor je znano, v starem gledališču jedna najodličnejših slovenskih igralk. — Na »Zvezini« predpustni veselici dne 13. febr. nastopi prvičkrat društveni tamburaški zbor, ki se za ta nastop pod vodstvom g. Iv. Železnikarja pridno vadi. — Jutri ob 10. uri dopoldne je občni zbor v veliki dvorani »Katoliškega Doma«. Ob četrt na 10. je sv. maša v nunski cerkvi.

(Muzejskega društva) občni zbor bode v ponedeljek dne 31. t. m. zvečer ob šestih v muzeju. Na shod se uljudno vabijo društveni člani.

O d b o r.

(Katoliško izobražev. društvo sv. Jožefa v Tržiču) je imelo v nedeljo 23. t. m. svoj redni občni zbor, pri katerem je najprej odbor poročal o svojem delovanju, potem pa so se vršile običajne volitve, vse v najlepšem redu. Društvo deluje še-le eno leto, pa je doseglo že krasnih uspehov. Priskrbelo si je v tem letu

vse potrebno pohištvo, gledališki oder, zastavo, harmonij in lepo knjižnico. Imelo je več podučnih predavanj, nekaj izletov in veselic. V prihodnje si bo tudi prizadevalo, svoje ude v bolezni z denarnjem podpirati. Dohodkov je imelo društvo v minolem letu 736 gl. 31 kr., izdatkov pa 656 gl. 77 kr.

(Društvo salezijanskih »otrudnikov« ali Boskova bratovščina). Danes na prazniku sv. Frančiška Saleškega je bila zjutraj ob 1/2 6. uri sv. maša za salezijanske »otrudnike, jutri t. j. 30 t. m., pa bode navadna kratka konferenca v kat. domu ob 6. uri zvečer.

(Katoliško slovensko delavsko podporno društvo na Pivki) s sedežem v Št. Petru ima v nedeljo, dne 30. t. m. popoldne ob 3 uri svoj redni občni zbor v prostorih g. Špiljarja v Št. Petru. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajni razgovori in nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Občni zbor mesarske zadruga) v Ljubljani vršil se je pretečeno nedeljo 23. t. m. v salonu g. Ferlinca v navzočnosti vladnega zastopnika magistratnega svetnika gosp. Sešeka. — Načelnik gosp. Josip Kozak proglasi sklepčnost, pozdravi navzoče, se spominja l. 1897 umrlih zadružnih članov (v znak sožalja se člani dvignejo raz sedežev) ter dá besedo g. zapisnikarju. Zapisnikar prebere računski sklep za l. 1897, iz katerega je razvidno, da je imela zadruga v pretečenem letu 1842 gl. 28 kr. dohodkov in 99 gl. stroškov ter je ostalo koncem decembra 1897 premoženja 1743 gl. 28 kr., katero je v mestni hranilnici naloženo; računski sklep se brez ugovora odobri. Pri dopolnilni volitvi v zadružno starešinstvo sta bila soglasno izvoljena gg. Janez Černe, kot zadržni podnačelnik in Josip Oevirk ml., kot odbornik. Po razgovoru posameznih nasvetov in vprašanj, se zahvali gosp. načelnik za obilno udeležbo ter zaključí občni zbor ob 11. uri.

(Knjige sv. Mohorja) izidejo to leto nastopne:

1. Naš cesar. Spomenica ob petdesetletnici Njegove vlade. Spisal Jožef Apih, c. kr. profesor. S to knjigo bode družba vredno proslavila petdesetletnico cesarjevo. Knjiga bode posebno lepa. Krasile jo bodo mnoge podobe, podajala bode živahen opis življenja in delovanja cesarja našega, ob enem pa tudi nekako zgodovino zadnjih 50 let, kažoč: da hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovencev ne mine! — Že ta knjiga sama bode vredna goldinar in vsak domoljuben Slovenec naj si jo zato omisli, ker bode pravi kras vsaki hiši.

2. Veliki katekizem, kakor so ga avstrijski škofje odobrili za šolsko porabo, naj po družbi najde pot tudi v vse slovenske družine, da se bodo tam verski nauki s pomočjo te knjige ponavljali in vernikom vedno bolj vtisnili v srce! — Kdor hoče imeti katekizem vezan, naj dodá udnini še 20 kr. veznine za v prt vezan, 10 kr. pa za kartoniran iztis.

3. »Zgodbe sv. pisma«, V. snopič. Ta knjiga naj pač ne manjka v nobeni slovenski hiši. Slovenci pač nimajo tako ugodne prilike omisliti si »knjigo vseh knjig«, kakor ravno po Mohorjevi družbi. »Zgodbe« naj ohranijo družbi vse stare ude, privabijo naj pa tudi mnogo novih, katerim se s prejšnjimi snopiči še lahko postreže, da bodo imeli popolno knjigo.

4. »Poljedelstvo«, II. del. Ta knjiga nadaljuje nauke lanskega leta in bode zlasti koristila našim poljedelcem. Torej le marljivo sezite po nji.

5. »Slovenske Večernice«. 51. zvezek bodo prinesle životopis zaslužnega rodoljuba dr. Muršec-a, razne povesti, poučne sestavke, pesmi itd.

6. Koledar izide z raznovrstnim berilom, kakor navadno, in poskrbeti hočemo, da bode kolikor mogoče zanimiv in poraben. Krasile ga bodo tudi različne podobe.

Torej toliko izvanredno lepih knjig za en sam goldinar! Naj nihče ne zamudi priskrbiti si jih, naj bi si denar moral tudi prihraniti na drugi strani.

Posebej se tem potom obračamo še do gg. slovenskih pisateljev z iskreno prošnjo, naj nikar ne zabijo naše družbe, marveč naj jo pridno zalagajo s plodom svojega uma in truda! — Dostavljamo, naj se nam vpisovalne pole gotovo pošljejo do dne 5. marca, kakor zahtevajo društvena pravila, da se ogromno delo v tiskarni ne zavleče in da je mogoče knjigo ob pravem času dodelati in razposlati. Le oni, ki v pravem času pristopijo in ob enem pošljejo udnino, se morejo šteti za ude. Neudje pa morajo plačati za knjige kakor po knjigarnah, namreč 3 gl. 50 kr. Bog blagoslovi na priprošnjo sv. Mohorja skupno naše delo v prospeh družbe in napredek národa slovenskega.

V Celovcu, dne 25. jan. 1898 l.

O d b o r.

(Narodna čitalnica v Gornjem Gradu) priredi na Svečnico, dne 2. februar, t. l. v gostilni g. Josipa Mikuša veselico s slede-

čim vspehom: 1. Glediščna igra: »Eno uro doktor«, burka v jednom dejanju, nemški spisal A. Reich, poslovenil Jakob Alešovec. 2. Petje, katero oskrbuje iz prijaznosti slav. pevsko društvo »Gornjigrad«. 3. Ples. Pred igro, med posameznimi pevskimi točkami in pri plesu svira slavnomena ciganska kapela Henrika Roja. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. — Vstopnina: za sedež 50 kr., za stojišča 30 kr. — Ker je čisti dohodek namenjen za zgradbo »gornjegraške koč« slov. planinskega društva, se radodarnim doneskom ne stavijo meje. K obilni udeležbi najuljudneje vabi odbor.

(Vabilo na veselico,) katero priredi il. bistrsko-trnovska čitalnica v nedeljo 30. jan. t. l. v prostorih Jelovškove gostilne v Il. Bistrici. — Vstopnina za čitalnične člane 50 kr., za nečlane 70 kr. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

(Dijaski kuhinji v Kranju) so v času od 16. julija 1897 do 31. decembra 1897 razun rednih podpornikov darovali p. n.: notar V. Globočnik namesto venca na krsto Janko Kersnika 5 gl.; neimenovan 1 gl.; dva privatna uradnika vsiljen dar Jos. Wittich 1 gl.; Anton Burger za občino Smlednik 5 gl.; »pagat ultimo« 57 kr.; Golb. Fuchs 10 gl.; Jan. Zaplotnik 10 gl.; po dr. Perne-tu: župnik Ažman v Zgorajih Gorjah v imenu odbora katol. slov. društva za radovljski okraj 10 gl.; Avg. Sinkovec na Jesenicah 5 gl.; Janez Skerjanec na Vremah 3 gl.; povodom otvoritve gimnazijskega poslopja: Ferdinanda plem. Del Negro 5 gl.; Mula plem. del Negro 5 gl.; župnik Anton Kukelj 3 gl.; Senčurska beračica zbirko 4 gl. 80 kr.; Franc Svetič z Dunaja 3 gl.; Marija in Jeanetta Zbismann 5 gl.; dekan Franc Kummer 10 gl.; župan Ivan Hebrar 5 gl.; baron Egon Baillou 10 gl.; župnik Martin Narobe 5 gl.; Martin Kučič 50 kr.; Fran Okornovec za razno sočivje 2 gl. 50 kr.; J. Krenner 3 gl.; Ivan Gruden 3 gl. 60 kr.; župnik Val. Alijančič 5 gl.; Matevž Lončar 5 gl.; J. C. Demšar 2 gl.; župnik Anton Jamnik 1 gl.; bazar ob slavnostni otvoritvi gimnazijskega poslopja 265 gl. 83 kr.; župnik Blaz Petrič 2 gl.; Janez Zabred za občino Predoslje 10 gl.; župnik Janez Teran 2 gl.; inženir Viljem Pollak 10 gl.; Marija Majdič v Jaršah 10 gl.; župnik Fr. Kregar 3 gl.; Marija Keržič 5 gl.; Alojzij Muck 8 gl.; Fr. Ks. Sajovitz 5 gl.; Fr. Omersa st. za brezplačno spomenico kranjske gimnazije 50 kr.; durakisti pri Petru Mayr-ju 1 gl.; nekateri za brezplačno spomenico 70 kr.; Kopitarjevi čestilci prebitek stroškov za brzojavko 45 kr.; durakisti pri Pet. Mayr-ju 1 gl.; gospa Matajc živila za 6 gl. 47 kr.; dr. Edv. Globočnik živinozdravniku Korošecu namenjeni in odklonjeni honorar 1 gl.; kranjska stavbena družba po ravnatelju Göblu lesovja za 8 gl.; Tomo Pavšlar ml. z motto: »da bi g. K. lažje plačal izgubljeno stavo« 10 gl.; Friderik baron Born 10 gl.; Aleksij Bergant, živila za 4 gl. 18 kr.; kaplan Ignacij Nadrah 2 gl.; Matevž Čadež 3 gl.; okrajni zdravnik Edv. Globočnik 3 gl.; prof. J. Kožuh 2 gl.; župnik M. Preželj 5 gl.; županstvo Kovor 3 gl.; durakisti pri Pet. Mayr-ju 80 kr.; župnik Veja za »prešice« 1 gl.; poštni kontrolor Dolenec 2 gl.; po dr. Francu Perne-tu: župnik Janez Karlin 15 gl.; Rozalija Widmer 10 gl.; dr. Jakob Zmave 50 kr.; Marija Mayr 7 kr.; graščak Janko Urbančič 10 gl. in so-proga Lujiza Urbančič 10 gl. (Konec sledi.)

Narodno gospodarstvo.

Vinogradarstvo na Kranjskem.

(Poročilo deželnega odbora za l. 1897.)

(Dalje.)

Po letu so se cepljenke dvakrat obrezale in sicer prvičkrat konci junija in v prvi polovici julija, drugič pa konci avgusta in v prvi polovici septembra; avgusta meseca se je skrajševalo tudi podlage v trtnici, da je les bolje dozorel, ker so se vse močno razrastle.

Z modro galico so bile cepljenke 10krat in podlage 3 krat škropljene; cepljenke in podlage se je pa 5 krat oplelo.

Meseca novembra se je pričelo cepljenke in podlage izkopavati in sortirati. Prav dobrih za oddajo sposobnih cepljenk je 10.169, slabših t. j. takih, ki niso popolnoma zarašene in se jih mora še eno leto zašolati, je 4194; z ostalimi ni bilo vredno se mučiti, zato se jih je kar zavrglo, njihove še zdrave podlage se bo pa prihodnje leto zopet zašolalo, močnejše pa še enkrat požlahnilo.

Oskrbnik trtnice je mnenja, kakor že 3. leto opazuje, da ni tu posebno ugodno podnebje za izgojevanje cepljenk, in tudi ne podlag, kajti po leti stoji megla do 9. ali 10. ure, zgodaj jeseni pa začne deževati in se solnce prikaže le redkokdaj. — Če se tudi prihodnje leto ne doseže čez 30 odst., potem bo treba trtnico kam drugam preložiti, mogoče v okolico pri Krškem, kjer je za to bolja prst in ugodnejše podnebje in kar

je še najbolj važno, v vinorodnem kraju. Do sedaj se ni tu doseglo več kot 28 odst. in to le 1896 l.

Razdelitev je bila težavna, kajti prosilcev je 623, ki prosijo skupaj 212.165 cepljenk in sicer 29.320 proti plačilu po 8 gld. 100 komadov, 165.950 proti plačilu po 4 gld. in 16.895 zastonj. Dovolilo se je 3250 komadov proti plačilu à 8 gld., 6150 komadov proti plačilu po 4 gld. in 769 zastonj. Lansko leto je bilo oddanih 36.028 cepljenk.

Da ne bodo ostale prihodnje leto že prekopane (rigolane) parcele nezasejane, dovolilo se je še posebej 75.000 korenjakov brezplačno, tako da dobi vsak prošnik še 100 do 300 korenjakov, ker imamo takih letos dovolj na razpolago. Dovoljene cepljenke in podlage se bodo razposlale šele spomladi prihodnjega leta.

Več kot 80.150 ni bilo mogoče nacepiti, ker so jele podlage in cepiči močno odganjati in naposled ni bilo dobiti tudi dovolj debelih podlag; v prihodnjem letu pa bo do 150.000 za cepljenje sposobnih podlag, koje so se izgojile v tukajšnji trtnici.

Ameriške podlage. Poleg 73.500 cepljenk se je vložilo spomladi v trtnico 15.000 potaknencev in 210.000 ključev in šibkih korenjakov. Od teh je bilo: a) ključev od solonis 85.000, b) od rupestris montikola 20.000, c) od riparija portalis 20.000, d) korenjakov od riparija portalis 20.000, e) korenjakov od riparija selectione, gr. glabre in navadne 65.000. Vseh cepljenk in podlag skupaj se je torej vložilo 298.500 komadov. Visoko ministerstvo nam je poslalo 240.000 ključev in korenjakov brezplačno.

Koliko tisoč je dobrih podlag, tega se sedaj ne more navesti, ker niso še vse prečiščene in preštete, sodi pa se, da jih bo 170.000 do 180.000.

Pri vlaganju podlag se je gnojilo na treh tablah s Tomasovo žlindro in kajnitom, to gnojenje je povzročilo bujnejšo rast.

Ker je jel vrsto solonis močno napadati črn palež, škropilo se je parkrat s 3% modro galico, in listi ostali so popolnoma zdravi.

Spomladi se je razposlalo vse cepljenke, katerih je bilo 59 zabojev in 28 zavojev; za trtnico je pa prišlo 49 zabojev, v katerih je bilo 24.000 ključev in korenjakov, dalje 3 zavoji iz Vipave s 16.000 ključi — cepiči in 3 zavoji s 4000 ključi — cepiči iz Bizelja. (Dalje sledi.)

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: G. A. Kočvar, župnik na Brezovici 2 gld. — G. J. Strupi, beneficijar na Goričici 3 gld. — G. Iv. Debeljak, župnik v Predvoru 5 gld. — Nekdo 1 gld. 50 kr. kot kruhe sv. Antona. — G. Ant. Kukelj, župnik in g. Alojzij Železny, kaplan v Št. Jurji pri Kranji vsak po 3 gld. namestu venca na grob umrlega Lovro Rožmana. — Bog plačaj!

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 29. jan. Povodom obletnice smrti prestolonaslednika se je brala danes v dvorni kapeli maša zadušnica, katere se je vdeležil cesar in prestolonaslednica - vdova s hčerjo.

Praga, 29. jan. Češki klub poslancev izjavlja, da se z ministrom Gautschem ni popolno nič razgovarjal glede novih namernih jezikovnih naredb.

Praga, 29. januarja. Tukajšnje češko društvo „Narodna Obrana“ in njegovih sedem filijalk je vlada razpustila, ker je baje prekorajilo svoj statutarčni delokrog.

Litomerice, 29. januarja. Danes je došlo v Litomerice kakih 800 dijakov in mnogo profesorjev na nemško-nacionalni shod akademikov. Nemci so jih hrupno pozdravljali in župan Funke jih je pozdravljaj kot nado lepše prihodnosti za Nemce (!).

Linec, 29. januarja. Nacijonalci so vložili predlog glede volilne preosnove, ki zahteva direktne volitve, pomnožitev števila mandatov za 9, in uvedbo novega volilnega razreda dosedanjih nevolilcev, ki naj ima 6 mandatov in jednega deželnega odbornika.

Berolin, 29. jan. V Kiotschao so bili nemiri. Več nemških vojakov je bilo umorjenih, nekaj ranjenih.

Berolin, 29. januarja. Iz krogov ruske mornarice se tukajšni „National-Zeitung“ poroča iz Carigrada, da je Turčija dovolila ruskim ladijam prosti prihod po Bosporu in Dardanelah, le da se nimajo ondi pravice vstaviti. Že prihodnje dni pričakujejo več ruskih ladij-oklopnic namenjenih po tej poti v sredozemsko morje.

London, 29. januarja. Sinoči se je vršil pod Salisburyjevim predsedstvom ministerski svet, pri katerem se je z nova vsestransko reševalo azijsko vprašanje.

Hennebergova svila

od 45 kr. do gld. 14-65 meter — jedino prava, ako se naroči neposredno od mojnih tovarn — črna, bela in barvena, — najbolj modernih tkanin, barv in vzorcev.

Na zasebnike poštnine in carine prosto na dom. — Vzorec obratno. — Dvojni pisnični porto v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg
51 (e. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu. 1 1

Umrli so:

27. januarja. Neža Rajžar, prodajalka divjačine, 81 let, Kapiteljske ulice 13, ostarelost.

V hiralnici:

26. januarja. Jožefa Štefančič, delavka, 67 let, encefalitis amentia.

28. januarja. Marijeta Kristof, gostija, 38 let, dementia paralytica progr.

V bolnišnici:

24. januarja. Marija Vovk, klobučarjeva hči, 17 let, jetika. — Marija Grum, gostija, 65 let, vsled raka na vratu.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m.

Ura	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24. urah v mm.
28	9. zvečer	746,5	12	sr. sever	jasno	
29	7. zjutraj	750,8	-2,6	sl. vzhod.	megla	0,0
	2. popol.	749,1	6,8	sl. sever	jasno	

Srednja večerajša temperatura 2,0°, za 3-9° nad normalom.

Gosp. lekarnarju Piccoli-ju

v Ljubljani.

Podpisani usoja si Vašemu blagorodju uljudno naznaniti, da rabi poslano tinkturo za želodec (Tinctura Rhei composita G. Piccoli) z izvrstnim uspehom proti želodčnemu in kataru v črevesih, isto tako tudi protijetnim in žolčnim izlivanjem.

Bolnišnica usmiljenih bratov.

Gradeo, dne 2. februarija 1897.

Provincijal

brat Emanuel Leitner.
nadzdravnik.

232 100-89

Za otroške bolezni,

za katere jo tako pogostem potrebno kisline imajočih sredstev, posebno opozarjajo zdravniki na

MATTONIJEVE
GISSHÜBLER
najčistije lužne
KISELINE

ki je posebno pripravna zaradi svojega milega vpliva in jo toraj zapisujejo pri želodčni kislini, škrofeljnih, krvicah, otoku šlez itd. in ravno tako pri kataru sapnika in oslovem kašlju. (Dvornega svetnika Löschnerja monografija o Giesshübl Sauerbrunn.) 1-5

Henrik Mattoni v Giesshübl Sauerbrunn.

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovi varhi. Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specialnih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Ponudba.

Gospodična, 18 let stara, izučena prodajalka, želi vstopiti kot pomočnica v kako prodajalnico z mešanim blagom, še rajše s kramarskim blagom. 70 2-1
Natančneje o njej pové upravništvo „Slovenca“.

Starepreizkušeno dijet. kosmet. sredstvo (vibrinac) za okrepeavo in utrjenje žil in mišic človeškega telesa.

Kwizdov fluid

Znamka: kača (hribolaški fluid). Z uspehom ga rabijo hribolazci, bioklisti in jahači, da se utrdé in okrepeajo po dolgem naporu. — Cena steklenice 1 gld., pol steklenice 60 kr.

Pristen se dobiva v vseh lekarnah.

Glavno zalogo ima

okrožna lekarna v Korneuburgu pri Dunaju.

114 20 G

Novo ustanovljena in novourejena domača stavbinska in umetna steklarija

tvrdke

503 20

Avg. Agnola v Ljubljani

Dunajska cesta 9, poleg „Figovec“

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izdelovanje

cerkvenih oken in vrat vdelanih s katedralnim steklom ali s svincem obrobjenim belim ali barvenim steklom,

s steklom z umetno slikarijo

vse strokovnjaško dobro, zajamčeno in trpežno izvršeno v lastni delavnici, od najpriprostejšega do najfinejšega dela. — Ob jednem opozarja na lepo svojo zalogo vsakovrstnega

steklarskega blaga

kot so: porcelanasti predmeti, zrcala, steklo v ploščah, svetiljke, podobice, okviri za podobice itd.

Prevzema vsa

stavbinska steklarska dela

in popravila po najnižji ceni.

Naznanilo.

Opirate se na priporočilo v „Škofjskem Listu“ II. šte. t. l. ponudimo letošnje 663 12

izvrstno vino,

vsem prečast. zg. cerkvenim predstojnikom, pa tudi drugim duhovnikom in kupecem po sledečih cenah:

1. Mašno vino hktl. od gld 25 do 28
2. Navadno namizno vino, tudi zajamčene pristnosti 22 . 24
3. Vino nižje vrste in poluvino 15 „ 18

Večjim odjemalcem bodisi mašnih ali drugih vin cene po dogovoru.

Zadruga postreže tudi s finimi dezertnimi in buteljskimi vini.

Najmanjša kvantiteta pod 1, 2, 3 je 56 litrov. — Cene veljajo loco Postojna do preklica.

Registr. vipavska vinarska zadruga.

Katol. Bukvarna v Ljubljani priporoča:
Koledar katol. tiskovnega društva
za l. 1898, namenjen zlasti slovenski duhovščini, obsega tudi „imenik učencev“ za več ko 400 šolarjev. Njunom stane lepo vezan gld. 1-20.
Premišljevanja o življenju našega Gospoda Jezusa Kristusa za vse dneve celotnega leta. — Sojal o. Brunon Veruysse, duhovnik D. J.; preložitelj lavantinski bogoslovci. — I. zvezek (od 1. prosinca do 30. rožnika) velja broš 1 gld 50 kr., po pošti 10 kr. več. — Drugi del izide okoli Velike noči.

HERBABNY-jev

podfosfornasto-kisli

apneno-železni sirup.

Ta 28 let z največjim uspehom rabljeni prsni sirup raztaplja slez, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Zelezo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, razstopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij. 725 20-4

Cena steklenice je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. (Polsteklenic ni.)

Prosimo, da se vedno izrecno zahteva Herbabny-jev apneno-železni sirup. Kot znak izvora se nahaja v steklu in na zamašku ime „Herbabny“ vtisnjeno z vzvišenimi črkami in nosi vsaka steklenica poleg stoječo uradno registrov. varstveno znamko, na katere znamenja naj se blagovoli paziti.

239 3 Osrednje skladišče:

Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“ VII.1, Kaiserstrasse 73 in 75.

V zalogi skoro v vseh lekarnah na Dunaju in v kronovinah.

Svoji k svojim!

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu

čebelno-voščene sveče
za cerkev, procesije in pogrebe,
gospodom trgovcem 888 10-10

voščene zvitke in mēd
za prodaje v škafih po 15, 20, 40 kg težkih prav po ceni. — Za čebelarje

izvrstni garantirani pitanec
v škafih po 5 kg, a kg 50 in 60 kr., škafja 30 kr., pošilja se po pošti proti povzetju ali predplačilu.

Dobiva se mēd v satovji in pitanec v škafih po 20—40 kg prav po ceni.

Za birmo, Božič, Miklavža itd. prodaja raznovrstno medenino na debelo in drobno.

Zaloga in prodaja

brinja in brinjevca
liter gld 1.20, mēdeno žganje liter 1 gld., vse je lastni izdelek.

Kupuje tudi vsaki čas mēd v panjih, sodčkih, kakor tudi vosek in suho satovje po kolikor mogoče visoki ceni.

Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postrežbo

Oroslav Dolencec
svečar in lektar, trgovina z medom i voskom, Ljubljana, Wolfove ulice 10.

VABILO na REDNI OBČNI ZBOR

„Hranilnice in posojilnice v Stari Loki,
[registrovane zadruga z neomejeno zavezo],
kateri se bo vršil

dné 20. februarja 1898 ob 3. uri popoldne
v prostorih kapelanije.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega pregledovalca.
3. Potrjenje računa za leto 1897.
4. Volitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
5. Razni nasveti.

V Stari Loki, dné 28. januarja 1898.

72 1—1

Načelstvo.

Otvoritev gostilne.

Zahvaljujoč se za dosedanje zaupanje naznanjava svojim čl. gostom in slavnemu občinstvu sploh, da sva se s svojo gostilno preselila

na Turjaški trg št. 1
v novo hišo „Katoliške družbe“.

Točiva izvrstna ter pristna dolenjska, štajarska in istrijska vina, pa znano Kozlerjevo cesarsko pivo. Vsakeas postreževa z okusnimi, gorakimi in mrazimi jedmi.

Na razpolago imava tudi snažno uravnane sôbe za prenočevanje.

V mnogoštevilni obisk se priporoča

784 24—11

Andrej in Ana Zalar.

Domača umetnost!

Podobarski i pozlatarski
ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani, Kolodverske
ulice 32—34

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila na izdelovanje

oltarjev

iz lesa v poljubnem slogu,

kipov

in svetniških soh

iz gipsa, kamna, lesa, nih itd.

Oltarne skupine

iz različnega materiala.

Blagorodnemu gospodu Andreju Rovšek-u,
podobarju in pozlatarju

v Ljubljani.

Altar, ki ste ga naredili za podružno cerkev v Lučih, župnije Žalinske, je prav lepo in trpežno delo, katero dela svojemu mojstru vso čast. Altar ne naredi samo v obče na gledalca prav prijetnega utisa, ampak so tudi posamezni deli pravilno, natančno in trpežno izdelani.

Žalina, dné 1. avgusta 1897.

505 52—27

Josip Novak, župnik.

Kanarčki.

Fini pristni harški žlahtni žvrgolivci.

837 19-8 (Echte Harzer Kanarienvogel.)

razpošiljam s povzetjem po 4, 5, 6 in 8 gld. jednega, v osmih dneh poskusnje ga tudi zamenjam; samice istega rodu po 1 gld., s čopico po 1 gld. 50 kr. Jamem za vrednost in živi dohod. Pri vprašanjih prosim pismeno znamko priložiti.

Srečko Tomažič,

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 33.

Delavnica kleparskih, ključarskih,

ANTON BELEC
Št. Vid nad Ljubljano
izdeluje ter ima v zalogi

cerkvene svetilnice ali stalnice
dve po 793 11

iz kositarja 12, 15, 18, 20 gld., iz medenine 22, 24, 28, 32 gld., iz tompaka 40, 50 gld.,

obhajilne svetilnice
iz kositarja po 2 gld., iz medenine po 5, 8, 10 gld.

pušice z zvončki
za pobiranje mlloščine, iz kositarja po 1.50 gld., iz medenine 5 gld.

štedilna železna ognjišča
vsa železna in tudi razna za vzidati.

!!Pokrivanje zvonikov!!

Barvanje zvonikov

napeljevanje strešnih žlebov in strelvodov.

Razne želez. ograje, vrata, omrežja za pokopališča id.

S kritevjo zvonikov prevzema ob jednem tudi tesarska dela.

kovino - tiskarskih, stavbenih in galanterijskih del.

Mestna hranilnica ljubljanska

obrestuje tudi nadalje hranilne vloge po

4 odstotke

brez odbitka novega rentnega davka.

34 3—3

Naznanilo.

„Južno-štajerska hranilnica“ v Celji obrestuje hranilne vloge kakor dosedaj tudi od novega leta 1898 naprej po

4 odstotke,

ne da bi odtegovala rentni davek.

Nevzdignjene obresti pripisujejo se vsakega prvega prosinca in prvega maleda srpana h kapitalu.

843 9—8

Ravnateljstvo.

Dobiva se povsod.

C 745 36—11

Kalodont

Naibolje in najceneje sredstvo za čiščenje zob.

Kdor gospodov lastnikov kónj spomladi potrebuje lepo, angleško

konjsko opravo s komatom

ali krasno, ogersko

konjsko juker-opravo,

naj se kar obrne na podpisanega in si tako naroči.

Ravnoram je bogata zaloga izgotovljenih prodajalniških in drugih konjskih oprav. Popolna jahalna oprava za civiliste in vojake, sedla, uzde, brzde itd. kakor tudi vsi v to stroko spadajoči predmeti.

Velika zaloga bičev, ločnih bičev, jahalnih palic in jahalnih bičev, tudi s srebrnimi okovi.

Kdor bi potreboval za potovanje močnih, lepih kovčegov ali torbic, naj si že sedaj naroči in se taki na zahtevo tudi pri meni izdeljujejo.

Za gospode tovarnarje in posestnike mlinov priporočam močna jermena za stroje iz najboljšega ljubljanskega in inozemskega usnja, katero imam vedno v zalogi.

P. n. občinstvo opozarjam, da sem v desetih letih v prvih dunajskih in budimpeštanskih tovarnah in delavnicah pridobil si toliko izkušnje, da zamorem takoj z vsakim tekmovali, tako da ni nikomur potrebno finih stvari si naročevati za drag denar od drugod, ker se take stvari dobé pri meni ceneje ter bolj elegantno in bolj izdelane, ker je pri meni vse ročno delo.

Vse poprave sedel, jermenov, torbic in galanterije iz usnja se izvrše naglo in ceno. — Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Pričakuje prav obilnih naročil in nalogov, bilježim velespoštovanjem

Fran Primožič, jermenar,
Sv. Petra cesta št. 34, Ljubljana.

33 15—4

VABILO
na
ustanovni občni zbor
društva „Gospodarska zveza“

ki se vrši v četrtek
dné 17. marca 1898 ob 4. uri popoldne
v Ljubljani v Katoliškem domu na Turjaškem trgu.

Dnevni red:

1. Volitev načelnika.
2. Volitev 33 odbornikov.
3. Volitev 2 računskih preglednikov.
4. Slučajni nasveti.

Občni zbor obstoji iz pooblaščenec v zvezi stojičih zadrug, članov odbora in iz ustanovnikov.

Podporni člani in vsi zadrugniki v zvezi stojičih zadrug smejo se udeležiti občnega zbora s posvetovalnim glasom. Vabijo se najiskrenejše!

Zadruga, ki še niso oglasile svojega pristopa, se prošijo, da to čim preje storijo, da se jim pravočasno dopoljšijo zadevne tiskovine.

Reden član društva zamore biti vsaka pridobitna in gospodarska zadruga, osnovana temeljem zakona z dné 9. aprila 1873, d. zak. št. 70 (posojilnica, gospodarska zadruga, konsumno društvo itd.).

V Ljubljani, dné 24. januarja 1898.

Dr. Ivan Šusteršič,
proponent.

67 2-2

Alojzij Večaj
izdelovalec pečij iz glinastih snovij
v Ljubljani, Opekarska cesta 61

preje Igriške ulice 15 4
priporoča lepo svojo zalogo

raznovrstnih pečij

od najpreprostejše do najfinejše, raznobarvne: rujave, zelene bele, pri naročilih pa tudi drugačne barve. V zalogi ima tudi kahljice za štedilnike, sploh razne glinaste izdelke.

Za svoje delo jamči leto dnij. Cene so najnižje.

IVAN KREGAR
izdelovatelj cerkvenega
orodja in posode
v Ljubljani, Poljanska cesta 8,
poleg Alojzijevega
priporoča se prečast. duhovščini, cerkvenim
predstojništvom in dobrotnikom v najna-
tančnejše izdelovanje
*monštranc, ciborijev, ke-
lihov, tabernakljev,
svečnikov, lestencev,
križev* *ua.* 764 13
iz najboljših kovine po poljubnem slogu
in po nizki ceni.

Stotisočero
družin vsak dan
posebno
rado pije

Zivijo!

**Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo**

Prosta zdravju škodljivih snovij bobove kave ima edino Kathreiner-Kneippova sladna kava te dišavo in prijetni ukus. Ker pospešuje tek in je lahko prebavljiva, se Kathreiner-Kneippova sladna kava izkazuje že leta jednako dobro za odrasle in otroke. Z ozirom na zdravje in varčnost bi pristne „Kathreiner-jeve“ kave ne smelo nedostajati v nobenem gospodinjstvu.

Svari se pred ničvrednimi ponaredbami.

20 5-2

Slavnemu p. n. občinstvu in prečast. duhovščini uljudno
naznanjam, da izvršujem

ključavničarski obrt

ter se priporočam za vsa v to stroko spadajoča dela, osobito
pa za napravo

štedilnih ognjišč, ograj itd.

po kolikor le mogoče najnižjih cenah.

Ako kdo cenjenih naročnikov ne more priti osebno
k meni, blagovoli mi poslati dopisnico in pridem takoj sam
k njemu.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Janez Smolè,

ključavničar.

(61) 10-2

Opekarska cesta št. 11 v Ljubljani.

Liniment. Capsici compos.
231 6 iz lekarne Richter-jeve v Pragi
priznana izvrstno bolečine olajšujoče ma-
zilo je dobiti posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v
vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno
domače zdravilo kar kratko kot 707 39-15
Richter-jev liniment s „sidrom“
ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z
znano varstveno marko „sidro“ kot pristno.
Richter-jeva lekarna
pri zlatem levu v Pragi.

Dunajska borza.

Dné 28. januarja.		
Skupni državni dolg v notah	102 gld. 45 kr.	
Skupni državni dolg v srebru	102 " 50 "	
Avstrijska zlata renta 4%	122 " 05 "	
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	102 " 85 "	
Ogerska zlata renta 4%	121 " 25 "	
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 " 30 "	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	932 " — "	
Kreditne delnice, 160 gld.	361 " 75 "	
London vista	120 " — "	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 75 "	
20 mark	11 " 75 "	
20 frankov (napoleonor)	9 " 53 "	
Italijanski bankovci	45 " 35 "	
C. kr. cekini	5 " 68 "	

Dné 28. januarja.		
4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	162 gld. — kr.	
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161 " 75 "	
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	159 " 25 "	
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 85 "	
Tisine srečke 4%, 100 gld.	140 " 50 "	
Dunavske vravnave srečke 5%	130 " 40 "	
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " — "	
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "	
4% kranjsko deželno posojilo	98 " 79 "	
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 60 "	
Priporitetne obveznice državne železnice	224 " 75 "	
" " južne železnice 3%	184 " 20 "	
" " južne železnice 5%	128 " — "	
" " dolenjskih železnic 4%	39 " 50 "	

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 " — "
Avstrijsko-rudečega križa srečke, 10 gld.	20 " — "
Rudolfove srečke, 10 gld.	26 " 25 "
Salmove srečke, 40 gld.	79 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	57 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	163 " 75 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3437 " 50 "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	423 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	79 " 75 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	107 " 40 "
Montanska družba avstr. plan.	147 " 95 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	175 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 75 "

S 1. januarjem 1898 se je pričelo novo celoletno naročevanje!

„MERCUR“ Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih srečk,
Brezplačni privržek „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega za-
znamek vseh izžrebanih srečk.

Naročuje se najprimerneje s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr.
poštih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I., Wollzelle 10.

2 gld. 60
celoletna naročnina.